

akik annyit beszéltek és minden szavukról kiderült, hogy hazugság. Találtak ők az öt hosszú esztendő alatt egy újabb szót, mely dönthetetlen bizonyíték volna? Amely végre nem volna hazugság? S ha a vádolóknak már a régi nótát sem fujhatják, neki legyen új nótája? Nincs. Ártatlan és punktum. Beszéljenek azok, akik azt merik mondani róla, hogy hazaáruló. Így érezhet talán az a szegény kis kapitány, de nem tud beszélni. Most sem vádoló, most is csak mártír még. És hogy életének éjszakájába egy kis sugár tévedt biztatva, most még jobban fél, hogy csak álom az egész és nincs neki más valóság, mint az örök éjszaka. Csupa remegés még ezekben a biztató órákban is.

Most még mártír. Nem lehet azt csodálni, hogy az Ördögsgizettről nem hozott bizonyítékokat maga mellett. Vajjon a vádoló tudnának-e hozni, ha őket küldenék oda? Nincs neki bizonyítéka. S mikor az egész világ tanul az ő esetén, ő csak a leverő, a szomorú voltát érezi most is. Fél és nem tudja, szabad-e hinnie. Már szinte nem is emberséges, hogy ezekben az utolsó percekben így meggyótrik. Nem is kellene talán olyan sokáig tanulni rajta. Csak gyorsan, gyorsan! A mártír már úgy vágyódik, hogy megint közönséges ember lehessen ...

BELFÖLD.

Tisza Kálmán beszámolója. Tisza Kálmán ma Gesztről, Kálmán fiával Nagyváradra érkezett s megnézte a színház építését. Délben *Szemnyogh* alispinnal ebédelt és kijelentette, hogy jövő hónapban esetleg beszámolót tart választóinak.

A néppárt és a pánszlávok — egy kalap alatt. A cáfolgatás nem ér semmit, a tény az, hogy a néppárt érzi, hogy a józan magyar elem semmiképpen sem hajlandó rudnak állani, tehát a pánszlávokkal paktál. És bolondok, mert nem Molnár apáték hasznáják ki amezokát, hanem Markovics és társai a néppártot. Vágújhelyről írják nekünk, hogy a pánszláv agitáció még sohasem volt olyan szemérmetlenül vehemens, mint most — a néppárt köpenyge alatt. A pánszláv vezetők, élükön az orvosdoktor Markovics Gyula, a pánszláv Boor veje és öccse, az ügyvéd Markovics, a hírhedt Hurbán veje, a néppártot pajzsának és eszközként felhasználva, sűrű egymásutánban népgyűléseket rendeznek, titkos konventikulumokat tartanak s egyáltalán semmitféle eszköztől sem riadnak vissza, hogy a néppárttal szövetkezve, itt befészke-

lódhessenek. A néppárttal való szövetkezés bizonyítéka az is, hogy a néppárt által Vágújhelyen választási célokra alapított *Népbank* élén dr. Markovics Gyula mint igazgató áll és hogy a *Katolikus legényegylet* neve alatt Vágújhelyen pánszláv néppárti társaskör létesült. Ilyen körülmények között a vidéknek az alkotmány helyreállítása óta szabad, hü és hazafias polgársága aggodalommal tekint a jövőbe. A harmincéves küzdelemben és munkában elért magyarosítás sikerét fenyegeti az a veszély, hogy a legrövidebb idő alatt tel esen vége lesz. Tudósítónk azzal azzal az óhajattal végzi levelét, hogy a Széll-kormány bizonyára nem nézi végig összetett kezekkel ezt az aknamunkát. Bizony nem.

KÜLFÖLD.

Osztárelleses tüntetések. Bécsi tudósítónk két osztárelleses tüntetésről is ad hírt. *Willachban* és *Welsben* voltak a tüntetések s mind a két helyen összeültözésre került a sor, miközben sebesülések is történtek. *Willachban* a tiltakozó gyűlés után a tömeg az elé a fogadó elé vonult, ahol a tisztikar éppen lakománál ült báró Succovaty hadtestparancsnokkal. A tömeg a *Wacht am Rheint* énekelte. A demonstráció vezetőit elfogták, s közülök három tizenkét-tizennégy napi fogságra ítélték. A *welsi* tüntetés sokkal nagyobb szabású volt. Kerékpáros ünnep volt a városban s az összegyűlt közönség bejárva az utcákat a *Wacht am Rheint* énekelte. Egy *tüzérmester* együtt énekelt a tömeggel, mire egy dragonyos őrmester a katonai őrzárattól ment. Amikor az őrzárát le akarta tartóztatni a tüzérmestert, a közönség egy része is beleavatkozott a dologba, miközben sokan megsebesültek.

A francia külügyminiszter utja. *Delcassé* külügyminiszter pétervári látogatására vonatkozólag a *Köln. Ztg* párisi levelezője azt mondja, hogy e látogatást az az aggodalom is tette kívánatosá, amely az utóbbi időben a *Franciaország* és *Németország* közt való barátságosabb viszony miatt az orosz sajtóban nyilvánult. *Delcassé* ennél fogva személyesen kívánt eloszlatni Pétervárt minden kétséget az iránt, hogy Franciaország továbbra is politikájának legfőbb sarkpontjának tekintti az Oroszországgal való szövetséget és attól eltérni nem szándékozik. Azzal, teszi hozzá a rajnai lap levelezője, hogy Franciaország az eddiginél nagyobb súlyt vet a Németországgal való viszonyra, csak olyan politikát követ, amely a *cár békés szándékaival* teljesen egybehangzik és amely semmiképp sem jelenti az Oroszországtól való elpártolást.

Ugy látszik, *Delcassé* sikert is ért el meggyőzni a cárt, mert egy mai táviratunk már jelenti is, hogy *Miklós* cár *Delcassé* külügy-

minisztert az *Alexander Nevszkij-rend* gyémántos jelvényeivel tüntette ki.

Pétervár, augusztus 7.

Gróf *Muraviev* külügyminiszter *Delcassé* francia külügyminiszter tiszteletére szombaton adott ebédjén a következő felköszöntőt mondta:

Uraim! Midőn drága francia kollégámat üdvözölöm, poharat emelek az ő egészségére és köszönetet mondok szeretetreméltó vendégünknek, a miért utazásának gyorsaságával újból bebizonyította, mennyivel közelebb hozták egymáshoz Páris és Pétervárt azok a kölékek, melyek Franciaországot oly szorosán fűzik egybe Oroszországgal.

Delcassé így válaszolt:

Uraim! Mélyen megindít az a fogadás, melyben engem, mint francia külügyminisztert itt részesítettek és midőn szerencsésnek érzem magamat, hogy ön után, gróf ur, konstatahalom, hogy a mi két országunk közös javára létesített kölékek még bensőbbékké váltak és a jövőben is csak még sokoldalubbakká válhatnak, engedelmet kérem, hogy az ön egészségére ürítsem poharamat és kifejezhessem azt a meggyőződésemet, hogy a minél gyakoribb kölcsönös barátságos látogatások által a Pétervár és Páris közti távolság mind kisebbé váljék.

A belgrád merénylet. Az újvidéki *Zasztava* azt újszolja, hogy a *Pasicnál* tartott házmotózas alkalmával semmi olyat nem találtak, ami *Pasicot* csak a legkisebb mértékben is kompromittálná. — Ellenben találtak nála egy lefotografált levelet, melyet *Milán király* az orosz cárhoz intézett volt. E levélben *Milán király* 4 millió rubelt kér kölcsön az orosz cártól s a megadandó kölcsön fejében ígéretet tesz arra, hogy örökre eltávozik Szerbiából. Ezt a levelet *Pasic* Pétervártól még abban az időben szerezte meg, mikor ott szerb követ volt.

Az új belga kormány. A brüsszeli hivatalos lap ma közölte az új kormányt már ismert névsorát. A sajtó kedvezően fogadja *De Smet de Nayer* kabinetjét. Legjobb akvizíciónak tartják az igazságügyminisztert, aki Belgiumnak egyik legkiválóbb jogtudósa, meg a hadügyminisztert, ki a vezérkarnak egyik elsőrendű tagja. Maga a miniszterelnök kijelentette, hogy az ő kormánya nem fog klerikális akciópolitikát követni. Ő a kabinetjét csak ideiglenesnek tekintti és az új választások után azonnal le fog közzéni, hogy az új parlamentnek teljes szabadságot hagyjon. A kormány-nyilatkozatot holnap olvassák föl a képviselőházban.

csak megakadt ezen a néven: *Bergl Fülöp* és neje *Budapestről*.

Ne gondolja senki, hogy izgatott, avagy meghatott lettem. De a kíváncsiság hatalmasan felébredt bennem, hogy mi lett az én egykori ideálomból.

Tizenhárom év óta nem beszéltem vele, hét év óta nem láttam. Megtudokoltam *Bergl*ek címét és el voltam szánva, hogy meglátogatom őket. Délutáni hat óra tájban elindultam lakásuk felé. Bár júliusban voltunk, nem volt nagyon meleg; enyhé szellő fujdogált, ami esőköntötte a hőmérsékletet. A vendégek nagy része a lakások terraszán ült, egy nagy ernyő hűs védelme alatt.

— Ne szakítsd le azt a virágot, *Ettikém* — kiáltá most egy női hang.

Felismertem ezt a hangot. A *Berglné* volt. Abba az irányba néztem, ahonnan a hang jött és megláttam — kit? Majd kővé meredtem a megdöbbenéstől. Igazán csak szerelmes szívem volt képes a szemembe tűnő hájtömegből az én egykori *Botticelli-gráciám*at kihámozni. Istenem, istenem, hát már te is felesaptál karrikaturacsinálóknak! Vannak homoru tükrök, amelyek többszörösen megduzzasztva és megvastagítva adták vissza azt, aki beléjük néz. Mintha ilyen tükrökből láttam volna *Berglnét*. Iszonyuan kövér, elhízott volt, mint valami állatkertbeli óriási hölgy és folyvást szuszogott. Meglehetősen pongyolán volt öltözve; kopottnak látszó szürke ruha fedte borzasztóan domboru idomait. Haja elvesztette csillogó feketeségét. Szeme is fakó fényben pislogott. Harminchat éves volt, de már negyvenöt évesnek látszott.

Amint felocsudtam meglepetésemből, futni akartam, de már nem lehetett meghátrálnom. Az asszony csodálkozva várta, mit akarhat tőle ez a züllött arcu idegen. A kis leány anyjához húzódva nézett fel reám.

— *Sándor Imre* vagyok — szóltam egyszerűen.

Berglné felpillantott. Egykor csábosan ragyogó szemének tüze mintha feléledt volna egy pillanatra. Felém nyújtá sulyos husos kezét és halk hangon viszonozta:

— *Sándor ur, ön az?*

— Igen, én vagyok. Párisból jöttem és e vidéken üdülök. Megtudtam, hogy itt tartózkodnak és meg akartam nézni, miképp érzi magát, és látom, elég jól — szóltam, eloreszta ve őt kilós kacsót kezemből.

Berglné mintha szégyelte volna magát. Alig birt felkelni helyéről. Szép vonásait tel esen elmosta a sok hus, amely lefogott arcáról. Intett kezével, hogy üljek melléje, de én ösztönszerűleg szembe helyezkedtem vele. A sajtátságos gondolatok olyan tömege lepte el agyamat, hogy nem bírtam szóhoz jutni. Ő törte meg a csendet.

— *Sándor ur, ön rossz ember. Miért nem mutatkozott soha nálunk? Oly gyakran gondoltam önre és sokért nem adtam volna, ha beszélhettem volna önnel. De maga érzékeny, büszke, makacs mint az író-ember mind. Csodálkozok, mennyire megváltoztam. Hhah, sokat unatkoztam, míg végre beletörődtem állapotomba. Mindig jó dolgom volt, de valami mégis hiányzott. Maga azt fogja gondolni, 'szíve hiányzott'; nem, én nem vagyok szívtelen, nagyon szeretem a kis leányomat. És önre is, *Sándor ur*, gyakran szeretettel gondoltam...*

— És a férje? kérdém önfeledten.

— A házassághoz nem sok szerelem kell. Lehet, hogy talán más valakivel boldogabb lettem volna...

— Mindenesetre kecsőbb lett volna, vetetem közbe cinikusan.

Berglnét sértette nyersségem, de hát jól látta, hogy nem sokat törődöm vele.

— A férjem derék ember, de mináig az üzletével volt elfoglalva.

— Apropos, hol van *Bergl ur*?

— A szomszéd házban kártyázik az urakkal. Ön nem szokott?

— Dehogy nem. Iszom, kártyázom, valóságos lump vagyok — egy bizonyos idő óta.

— *Sándor ur; Sándor ur* — folytatta ismét szentimentálisan *Berglné* — miért nem jött soha hozzám... m. hozzánk. Oly melegen érdekelté magam iránt. Olvastam, hogy *Olaszországban*, hogy *Párisban* jár. Azt hittem, majd csak elnéz hozzánk valamikor. Voitam a darabjai előadásánál, tapsoltam, hittam magat, de nem jött...

— Ki tudja, hol ittam én abszintet akkor. *Berglné* még sokat beszélt, bár kissé neheze esett. Folyton kis leánya iránt érzett szeretetet emlegette, amiből joggal következtethettem, hogy az életem történetében nevezetes szerepet játszó feketeszakállú ember sohasem szólaltatta meg e nő szívet... Mon dieu — úgy látszik, mégis jó, hogy nem lett az én feleségem. — Összerázkódtam a borzalomtól arra a gondolatra, hogy e rettenetes massa az én nőm lehetett volna. Hisz már esztétikai szempontból sem tudnék a közelemben ilyen hushegyet elviselni.

— A bohémek istene nem engedte volna, hogy így eltorzuljon, ha az enyém lett volna — vigasztaltam magam.

Keserű, cinikus hangulat vett erőt rajtam. Megvetést, undort kezdtem érezni az egész világ iránt. De ez csak egy pillanatig tartott. Csakhamar visszanyertem nyugalmaimat, sőt jó kedélyhangulatomat. *Berglné* meghívott uzsonnára, de nem fogadtam el. Ha még élt bennem az illúzióknak némi foszlánya e nő iránt, csak reá kellett nézmem, hogy örökre elmenjen a kedvem tőle. Otello is kijózanodott volna, ha valamikor így látta volna *Desdemónát*.

Felkeltem és elbucsztam. *Berglné* alig engedett távozni. Hajh, de nem volt, amivel csalogathatott volna. Ki hitte volna ezt — ő *Botticelli!* Miután átestem a kézcsók gyötrelmeim, a közeli faszorba menekültem.

Másnap reggel elutaztam *Mariénbád*ból.

„Ártatlan vagyok...”

Budapest, augusztus 7.

— Ártatlan vagyok, ezredes uram! —
 zzel kezdte vallomását Dreyfus Alfréd, mi-
 or ötészendei borzasztó szenvedés után
 megjelent új bírái előtt. És valahányszor a
 bíróság elnöke kérdést tesz hozzá a vád egy-
 gy pontjára nézve, a vádlott mindannyiszor
 nyugodt, biztos hangon ismétli:

— Ártatlan vagyok!

És öt esztendei martiriumának minden
 eserve, minden hősiessége megszólal abban
 néhány szóban, amelyben siet elmondani,
 hogy csak azért volt ereje öt éven át elszen-
 edni azt a tenger sok gyötrelmet, amelynek
 bírásához több kellett egy közönséges em-
 ber erejénél, mert tudta, hogy ártatlan. Így
 ettől hős és mártír belőle, aki azelőtt csak
 közönséges, kis ember volt.

És az lesz megint: közönséges, kis em-
 ber, aki azelőtt volt. Ha vége lesz ennek a
 nagy pörnek, amelyhez fogható a világnak
 emmiféle fóruma előtt nem volt ebben
 században, Dreyfus Alfréd személye vissza
 fog térni a szürkeségbe, ahonnan a század-
 nek legretentőbb bírói tévedése, vagy leg-
 talatósabb gazsága ragadta ki. Ezután csak
 Dreyfus ur lesz, ha fölmentik, s egy szám a
 többi elitelt közt, ha elítélik. Világraszóló fon-
 ossága nem az ő személyének van, amelyet
 csak tragikus véletlen tett középpontjává egy
 világsemménynek.

Hogy felmentő lesz-e az ítélet, vagy
 újra marasztaló, az most már egészen másod-
 endű kérdés. Érdekelheti és bizony érdekli
 az érző lelkeket, mint ahogyan érdekli a
 orsa egy nagyon sokat szenvedett ember-
 ke, akinek az eddigi szenvedése minden-
 setre méltatlan volt, mert nem volt törvé-
 yes. De világraszóló nevezetességét az ügy-
 nek nem egy ember szenvedése adta meg,
 hanem az a világraszóló küzdelem, amely az
 igazságot folyt. Az igazság pedig már min-
 denesetre győzött. Azt követelte az igazság,
 hogy Dreyfus Alfréd eljöhessen még egyszer
 bírái elé és elmondhasson mindent, ami vé-
 lémére szól. Ez megtörtént. Dreyfus eljött
 és azt mondta:

— Ártatlan vagyok.

És el fog mondani mindent, ami ártat-
 lansága mellett szól és vádlói szemébe fog-
 ká mondani vádjukat, elébe fogják tartani a
 vád alapjául szolgáló bizonyítékokat és a
 vádnak, védelemnek minden erősségét egybe-
 vetve, ítélni fog a bíróság.

Az ítélet forma szerint is be fogja fejezni
 a nagy *affairet*, amely voltaképpen már most
 be van fejezve. Erre vallanak a tárgyalás
 külső körülményei is. Rennesben, a csendes
 kis bretagnei városban a megnövekedett ide-
 genforgalmon kívül szinte semmisen mutatja,
 hogy a század legnagyobb bűnügyi szenzá-
 ciónja fejeződik be ott ezekben a napokban.
 A rendesnél valamivel népesebb a liceum
 környéke, szokattanul sok a főrangú tiszt
 uniformis, horribilis módon drágák a ven-
 déglők szobái és minden bérkocsi el van
 foglalva. Ez az egész. Sehol semmi izgatott-
 ság, semmi tumultus.

És ez így lesz vagy két hétig, sőt eset-
 leg addig sem. És azután újra csendesek
 lesznek a város utcái, a liceum körül tábor-
 olok, újságírók, diplomata fogatai helyett
 berekedő kis diákok csapatai fogják fölverni
 a csendet. És a világ rohamosan fogja elfe-
 jeltetni Rennset, Dreyfust, Esterházyt... És
 végképpen el fog mulni az a meghatottság,
 amely ma még keresztülvibrált millió meg
 millió ember lelkén, amint széthordták a
 hírdrótok a szerencsétlen kapitány felkiál-
 tását:

— Ártatlan vagyok...

A Dreyfus-pör végtárgyalása.

(Első nap.)

— A Budapesti Napló kiküldött tudósítójától. —

Rennes, augusztus 7.

Mintha évszázados álomból ocsudott volna
 föl ez az elhagyatott fészék, a római kor törté-
 nelmi nevezetességi városkája, a kis *Redon*, az
Ile és a *Villaine* összefolyásánál, a későbbi *Rennes*,
 amelynek büszke népe ötödfélszáz esztendő előtt
 megingatta XIV. Lajos trónját; amelynek tör-
 vényeszéki épületében a szabadság után áhító
 polgárság vad harcokat vívott a nemesség ellen.
 Azóta se vett róla tudomást a világ, csak a tizen-
 nyolcadik század első negyedében, amikor egy
 irtózatossá tűzvész a földdel tette egyenlővé a hely-
 ség minden házát, majd ismét 1789-ben, midőn
Moreau, az akkori törvénytörvényes hivatalk, akiből
 később tábornok lett, a rennesi ifjúságot a forra-
 dalom véres harcaiba vezette.

A francia igazságszolgáltatás legfelsőbb fő-
 ruma kiragadta megint az ismeretlenségből Rennes
 városát. Pár óra még és a liceum ósdi épületé-
 nek átalakított dísztermében felgördül a függöny
 és le fog peregni a Dreyfus-dráma utolsó fel-
 vonása.

A *Villaine* folyó két részre osztja a várost.
 A jobb parton a régi *Notre Dame*-templom hir-
 deti Rennes egykori nagyságát. Az alsó város-
 ban emelkedik a tizenhetedik században épült
 liceum, amelynek déli sarkában meglátszanak az
 1720. évi nagy tűzvész nyomai. Középületei közül
 először a város háza tűnik szembe, mely előtt
 patkóalakú tér terül el s arról nevezetes, hogy
 itt állították fel először a guillotinet, mely alatt
Eliot Károly és *Malvenore René monarchikus vissza-
 élések* miatt 1792. év októberében elvésztek. A város
 északi részén fekszik az igazságügyi palota, mely
 előtt már 1788-ban forradalmi jelenetek játszódtak
 le. *Bernadotte*, akkor még egyszerű katonatiszt, aki
 még álmaiban sem gondolt a svéd trónra, itt
 beszélt először arról, hogy a zsarnokokat el kell
 pusztítani.

A város leghüszkébb épülete a székeser-
 ház, melynek gazdag történelmi multja van. Ókori
 római templom alapjaira épült; 1754-ben beom-
 lott s maga alá temette az istentiszteletet végző
 papokat s a híveket 1787-ben újból felépítették
 s 1844-ben Fülöp Lajos alatt újból beszentelték.

A régi városban van a *Lices* nevű tér, mely
 rémes dolgokat tudna beszélni a középkori igaz-
 ságszolgáltatás rémségeiről.

A Bretagne ősi fővárosa, amelynek ma
hetvenezer lakosa van, szűk, görbe utcáival és a
 sikátorokban eldugott évszázados nagy paloták-
 kal, a breton nemes családok fellegráival olyan,
 mintha tizen és örökre elmaradt volna a kortól.
 Kereskedelme, ipara nincs, lakosságának leg-
 nagyobb része hivatalnok. Nem is csoda. Hiszen
 Rennesben van a tizedik hadtest parancsnok-
 sága, a profektus székhelye, esküdtészek, főleb-
 biteli törvénytörvényes, kereskedelmi bíróság, keres-
 kedelmi és földművelési kamara; van érseke,
 három fakultással főiskolája, papiszeminárium,
 tanító- és tanítónőképzőintézete, festő-, szobrász
 és rajztanáriskolája, kereskedelmi és ipari aka-
 démiája, könyvtára ötvenezer kötet munkával,
 elmeegógyógyítóintézete, árvaotthon, egy katonai és
 két városi kórháza, fegyháza és tőmérdek köz-
 intézete.

Rennes lakossága édes-keveset törődik a
 politikával; hivo a köztársaságnak, de a Dreyfus-
 afférban a vezérkar oldalára állott. Épp így az
 akadémia és az egyetem hétszázötven főnyi hall-
 gatótsága is, amely azonban most elszéledt szün-
 időkre, mert különben aligha maradtak volna el
 a Dreyfus-ellenes tüntetések.

Két nap óta legalább *tíz ezer* idegen érkezett
 ide. Valóságos bucsujárás vonul naphosszat a
 katonai fogházhoz, amelynek első emeletén van
 Dreyfus cellája. De a kíváncsiak csalódva térnek
 vissza a városba, mert az ablakok az udvarra
 nyílnak. Beszélnek, hogy a fogház igazgatósága az
 egyik ablakot deszkákkal fődötte be, a másikat
 is beszögeztette, mert a kókerítésről sokan órák-
 hosszat lesik, nem láthatnák-e meg Dreyfust.

Ma egy furesa históriát kolportáltak a vá-
 rosban. Széltében híresztelték, hogy *Dreyfust*

meg akarják mérgezni s azért a védőinek kérésére
 a fogház igazgatósága elrendelte, hogy az ételeit
 az öre előbb megkóstolja. Hogy mi igaz ebből,
 ki tudná megmondani, hiszen Dreyfushöz leg-
 közelebbi hozzátartozóin és védőin kívül senkit
 sem bocsátanak, sőt ma a haditörvénytörvényes elnöke
 azt is meghagyta, hogy a közönség és a laptu-
 dósítók nyomban a tárgyalás berekesztése után
 távozzanak a liceum díszterméből s csak azután
 kísérjék vissza Dreyfust a fogházba, hogy senki-
 vel se beszélhessen.

*

Egymást érik a különvonatok egész éjszaka.
 Csak úgy ontják magukból az érkezőket: a po-
 litikai világ nagynevű szereplőit, akiknek szere-
 pük jutott a század nagy drámájának utolsó je-
 lenetében; hírlapírókat a világ minden tájkáról
 és kíváncsi közönséget, a melynek már csak
 azzal kell beérnie, hogy Rennesben volt a nagy
 napon, mert jegyet többé vagonért sem lehet
 kapni. Az utcákon, a vendéglőkben és a kávé-
 házakban, amelyek reggeltől estig tömve van-
 nak, a világ minden nyelvén beszélnek a vendé-
 gek, akik a rennesieket mindenünnen kiszorítot-
 ták. Maga a lakosság bámulatosan egykedvűen
 nézi ezt a kavardást.

A camelotok lármája fölveri az utcák esend-
 jét. Lépten-nyomon külön kiadású újságjaikat és
 irataikat kínálják a járókelő idegeneknek.

A fogadóknak minden kis zugot drága
 pénzen béreltek ki. Különben majd minden ház
 szálló lett, mert az élelmes rennesi lakosság a
 padláson, a kamarákban és az udvaron huzza
 meg magát és a szobáit hallatlan borsos áron
 kiadta. Szinte képtelenség ma szállást kapni. Tem-
 érdek idegen a kávéházakban és a vendég-
 lőkben tanyáz egész éjjel, mert nincs ahol álomra
 hajtsa a fejét.

A Párisból kiküldött rendőrség, a temérdek
 detektív és a katonaság már éjszaka elhelyez-
 kedett a város különböző pontjain. Az *Avenue
 de la Gare* és a katonai fogház környékének
 minden talpalatnyi helyét megszállották a rend-
 őrok és a csendőrök.

Ma reggel jött meg *Zurlinden* tábornok,
 Bernhard *Lazare*, a neves író, aki tudvalevőleg
 elsőnek penditette meg a revizió oszméjét; továbbá
Sévérine asszony. *Zurlinden* még a délelőtti folya-
 mán fölkereste *Lucas* tábornokot, a rennesi hely-
 őrség parancsnokát, onnan a haditörvénytörvényes
 elnökéhez ment.

Jouast ezredes reggel megvizsgálta, hogy
 vajjon a gimnázium dísztermének átalakítása
 megfelelő-e. Mikor visszatért szállására, ott találta
Zurlinden-t.

Este érkeztek: *Casimir-Périer*, *Cavaignac*, *De
 la Roche-Vernier*, a berlini német nagykövetség
 katonai attaséja; a következő vonat hozta *Picquart*-
 Maurice *Barrést*, *Boisdeffre*, *Roger* és *Gonse* tá-
 bornokokat, akik észrevétlenül jutottak lakásukra.

Billot megérkezésekor a kisszámú közönség
 a hadsereget és a köztársaságot éltette; néme-
 lyek azt kiáltották:

— *Le a papokkal!*

Hajnalban vonult be a városba az ötödik
 tüzérezred *Jourdis* ezredessel az élén. Az ut men-
 tén száz esendőr állott fel, hogy megakadályozzon
 minden esetleges tüntetést. De nem volt semmi
 zavar. Csak kevesen éljeneztek, amikor az ezred
 zászlaját a kaszárnyába vitték.

Egész éjszaka talpon van a város.

Készülődések.

(A liceum körül.)

Reggel hat óra van. A katonai fogházhoz és a
 gimnázium épületéhez vezető utca torkolatát egy
 szakasz lovascsendőr állja el. Most dobpergés hallat-
 szik: egy század gyalogság jön s kettős sorfalban
 helyezkedik el a fogház és a liceum kapui között.
 A lovasok nyeregben maradnak, a gyalogos katonák
 a puskát lábhoz eresztik.

A lovascsendőrök mögött ötven-hatvan ember
 álldogál; irigykedve nézik a künnrekedtek azokat,
 akik sárga jegyükkel bejuthattunk a gyalogos ka-
 tonák sorfalától jobbra-balra, hogy tanui lehessünk
 annak a nagy jelenetnek, amikor *Dreyfust* átkísérik
 a végtárgyalásra.

Készszáznál többen vagyunk együtt: hírlaptu-
 dósítók a szélrőzsa minden irányából. Az újságírók

legnagyobb része pillanat-fényképező gépekkel van felfegyverkezve; az illusztrált lapok rajzoldói mappáikat készítik elő, hogy vázlatban hamar lekaphassák Dreyfust és kísérőit.

Izgatott várakozásban fél óra telt el így. Egyszerre csak egy fogházörmester lép ki a katonai fogház kapuján s int a gyalogszázad parancsnokának. Elértették a néma jelt: *Hozzák Dreyfust!*

A fogházörmester a kapunál helyezkedett el, amely bezárult mögött. A százados kardot húzott és vezényelt:

— *Őrség! Vigyázz!*

A katonák vállhoz emelték fegyverüket.

(Dreyfus.)

Pár perc még s megnyílt a fogház kapuja. *Elsőnek Dreyfus lépett ki rajta, utána jött három fegyveres csendőr.* Dreyfuson új tüzér-századosi egyenruha feszül, de nincs kard az oldalán. Fölémelt fővel, gyors léptekkel megy végig a katonák között. Amint a gimnázium kapujához ér, az nyomban fölnyílik. A fogház és a liceum épülete ugyanis telefonosan van egymással összekötve s a fogházból jelt adtak, hogy Dreyfust átkísérik.

Minden szem az őszbecsavarodott, egyenes, feszes tartású mártír felé fordul. Ő nem néz se jobbra, se balra. Csattognak a fényképező gépek, a hátrább álló újságírók előbbre tódulnak. Minderre ügyet se vet Dreyfus. Egy arcizma se rándul. Nyugodtan lép be a gimnázium kapuján, amelyet most már nyitva hagynak.

Valamennyien, akiknek jegyük van a tárgyalásra, sietünk befelé. A katonai kordon felszolgált, a század gyalogság sorakozott és a liceum kapujánál helyezkedett el.

(A teremben.)

Már alig félóra választ el a tárgyalás megnyitásától. A gimnázium disztermének ajtaja előtt két-fél fogháztisztviselőnek kell felmutatnunk jegyeinket, amelyeket visszaadnak a holnapi tárgyalásra.

A terem még érzésen üres volt, amikor a hírlaptudósítók bebecsátották.

A Dreyfus számára kijelölt hely és a tanuk padjai mögött helyezkedünk el. A terem igen tágas és világos.

A közönség iszonyu lárrá válik. Egy csapat gyalogság áll föl a terem végében, hogy kéznél legyen a rend fenntartására. Az ajtó mellett temérdek csendőrt rendeltek, hogy megakadályozzák a tolongást. Pár pillanat alatt megtelnek a padok. Mögöttünk van a különleges hallgatóság helye, ami azontul még tér marad, azt a közönség lepi el.

Alig nézhetünk körül, már elfoglalja figyelmünket a védők érkezése.

(A védők és a tanuk.)

Belépnek *Démange* és *Labori* titkársaikkal. Közvetlenül utánuk jön *Picquart*. A folyosóról behallatszik és a bennszorongó közönségre is átterjed az éljenzés. Halkan üdvözlök mindenfelől a védőket és *Picquart*-t, aki egyenesen a tanuk padja felé tart. Azután tömegesen vonulnak be a tanuk. *Casimir-Périer* egy szolgálatban levő tiszt kíséri. A köztársaság volt elnöke *Billot* és *Chanoine* tábornokok között foglal helyet, akik egyenruhában jelentek meg. Mögöttük ülnek *Mercier* és *Zurlinden* tábornokok, velük egy sorban *Coupois*.

A védők számára fenntartott harmadik helyen megjelenik *Clémenceau* hatalmas alakja. *Labori* és *Démange* szívesen üdvözlök társukat.

A tanuk folytonos érkezése nagy sürgés-forgolódást kelt a közönség soraiban. Mindenki látni akarja *Cavaignac*-ot, aki a volt hadügyminiszterek csoportjában ül le. *Lebon* volt gyarmatügyi miniszter, *Gonse* tábornokot, *Forzinetti* őrnagyot.

A törvényszék tagjainak emelvényétől jobbra egy kis asztalka előtt *Carrière* kormánybiztos az iratait rendezgeti. Az államügyész tisztét vívó őrnagy klasszikus típusa a régi szabású katonának. Hosszu, torzonborz bajsza és rövidre nyírt kecskeszakáll s sűrű haja egészen ősz. Arca piros, arcvonásai nagy energiára mutatnak, a szeme élénk.

Nyugodtan számozgatja az iratait és nem törődik azzal, ami körülötte történik.

A teremben csönd van. A mellékteremből lármá hallatszik be. A világos kék szövetel bevont falak, az ugyanilyen színű posztóval leterített emelvény és asztalok körül nyugvó sok aranyos egyenruhában, csillogó érdemejeleken van mit bámulnia a közönségnek. A teremből négy ajtó vezet a szomszédos tágas arsnokokba; az egyik a törvényszék tanácskozására van fenntartva, a másik a tanuk szobája, a harmadikat a védőknek engedték át, a negyedikben pedig a szolgálatot tevő csendőrök tartózkodnak. Érdekes, hogy az ebbe a terembe nyíló ajtók hasadékait szalmatondókkal jól betömötték.

(Uraim, a törvényszék!)

Hirtelen megszólal a gyalogos katonák parancsnoka:

— *Vigyázz! Tisztelegj!*

Csörrennek a fegyverek, az ajtó megnyílik, belép egy huissier és jelenti:

— *Uraim, a törvényszék!*

A terem hátterében a második ajtón bevonulnak a törvényszék tagjai, élükön *Jouast* ezredessel. Mögöttelépdelnek rangsor szerint a bírák: egy alezredes, két őrnagy és két százados.

A közönség felkel és állva marad, míg a törvényszék tagjai elhelyezkednek. Ugyanaddig tiszteleg a teremben levő katonaság is.

Mélyszéges csönd támad. Az ajtókat bezárják, mert kívülről behallatszik a künnrekedtek lármája.

A bírák asztala előtt a középső karosszékben *Jouast* ezredes, az elnök foglal helyet. Jobbról: *Broen-Niart* alezredes, de *Breon* őrnagy, *Parfait* kapitány, balról pedig: *Broflet* alezredes, *Mernet* őrnagy és *Bauvais* kapitány ülnek. Mögöttük egy széksor a kirendelt pótbírák számára van fenntartva, akik kötelesek az egész tárgyalást végighallgatni s esetleg a törvényszék tagjainak valamelyikét helyettesíteni.

A mint a törvényszék elfoglalta a helyét, a közönség is leült, a fegyverek csörrentek, a parancsnok halkan *pihenj!*-t vezényelt.

Carrière őrnagy kormánybiztos mellett *Mayence* őrnagy helyettesként működik. Velük szemben egytől vannak a védők, a tanuk a törvényszék emelvényével átellenben mind megtalálták a számukra kijelölt padot. Csak egy szék üres még — a *Dreyfusé* a védők asztala előtt, szembe a kormánybiztossal. *Albert Jouast* ezredes, a rennesi műszaki csapatok parancsnoka, az iskola igazgatója, *ötvenkilenc* éves, vállas, tagbaszakadt katona. Arcának marciális jeleget ad a hosszu, bozontos, hófehér bajusz és a sűrű szemöldök. Mellét érdemrendek díszítik.

Rangban *Broen-Niart* alezredes következik utána. Ő a rennesi tüzérségi iskola parancsnoka. Ötvenéves, alacsony termetű, zömök ember.

A haditörvényszék Benjámija *Parfait* Albert kapitány. Fegyvertársa, *Bauvais* kapitány csak pár hónappal idősebb nálnál.

A helyettes bírák: egy ezredes, egy alezredes, két őrnagy, két százados — szintén tüzértisztek egytől-egyig, mert a semmitűzők így rendelte, abból indulva ki, hogy a tüzértisztek hivatvaik eldönteni, vajjon gyalogos, vagy más fegyvernembeli tiszt nem ismerhette-e a bordereauban felsorolt katonai titkokat.

A kihallgatás.

(Dreyfus megjelenése.)

A bírák elhelyezkednek és *Jouast* ezredes elnök, az egész termen végigharsogó hangon így szól:

— *A tárgyalást megnyitom. Jegyző, olvassa fel a haditörvényszékre vonatkozó parancsokat és a bírák névsorát.*

Megtörténik s újra hangzik az elnöki szó:

— *Teremőr, vezesse be a vádlottat.*

A feszült várakozás, amely e pillanatban minden jelenlevőt elfogott, leirhatatlan. Minden szem az ajtó felé fordult és szinte elszorult szívvel, visszafojtott lélekzettel leste mindenki a vádlott belépését, mintha azt éreznék mindannyian, hogy egy világtörténeti nagy jelenetnek a tanui. Egyszerre kinyílt az ajtó s a vádlott, Dreyfus Alfréd százados gyors lépéssel vonult be a terembe s az elnök intésére a számára rendelt helyre sietett. Belépésekor egy pillanatra megállott, katonásan üdvözölte a bírákat s csak azután vette le a sapkáját.

Dreyfus nem nagyon változott meg, arca a régi makacsságot, törhetetlenséget és önuralmat áruja el; termete karsu, magas, de már nem oly ruganyos, amilyen egykor volt; haja megrikult és megöszült; arca megbarnult; felső ajkát ritka bajusz fűdi; szemén csipetlőt visel. Vádlott létére, kard nélkül jelenik meg, de rangjának megfelelően katonatiszt kísérette. Amint helyet foglal, az elnök megkezdi kihallgatását.

(Az első kérdések.)

Elnök: Vádlott, álljon föl. Vezeték és keresztneve?

Dreyfus: Dreyfus Alfréd.

Elnök: Kora?

Dreyfus: Negyven esztendő.

Elnök: Születése helye?

Dreyfus: Mühlhausen. Elzászban, ezredes ur.

Elnök: Lakóhelye, mielőtt szolgálatba lépett?

Dreyfus: A politeknikai katonai iskola.

Elnök: Katonai rangfokozata?

Dreyfus: Tüzérségi százados.

Elnök: Melyik ezrednél szolgált utoljára?

Dreyfus: A 14. tüzérezrednél s azonkívül a vezérkar első osztályába, mint aspiráns voltam beosztva.

Elnök: Milyen címen szolgált?

Dreyfus: Mint önkéntes.

Mindezeket a feleleteket Dreyfus erős, biztos hangon adja meg.

Elnök: Most ügyeljen gondosan a tárgyalás menetére.

(A tanuk szólítása.)

Következett most a tanuk szólítása, a következő sorrendben.

Legelőnek *Chamois* tábornok és *Paléologue* nevével olvasták föl, akik hivatva lesznek fölvilágosítani a titkos iratesomóról, azután következett *De la Roche* berlini követségi titkár, *Casimir-Périer* volt köztársasági elnök, *Mercier*, *Billot*, *Zurlinden*, *Cavaignac* és *Chanoine* volt hadügyminiszterek, *Hannoteaux* volt külügyminiszter, *Lebon* volt gyarmatügyi miniszter, *Henry* ezredes övezgye, *Rogot* tábornok, *Bertulus* bíró, *Picquart* alezredes, *Cuignet* őrnagy, *Boisdeffre* és *Gonse* tábornokok neve.

A tábornokok valamennyien egyenruhában jelentek meg. *Picquart* polgári ruhában. *Walsin-Esterházy*, *Du Paty de Clam* és *Pays Margit* nem jelentek meg.

Az elnök mindegyik tanuhoz külön intézte a törvényes figyelmeztetést, azután felszólította őket, hogy hagyják el a termet.

(Szabad védelem.)

A tanuk távozása után fölolvasták a semmitűzők ítéletét, a kormányrendeletet, amelylye a tizedik hadtest katonai bíróságát bízta meg azzal, hogy Dreyfus ügyében újabb ítélet hozzon és a vádlevelet. Dreyfus figyelmesen hallgatja ezt, szemét a jegyzőre függesztve, kissé balra hajolva, hogy jobban hallja. Fehér keztyűkét kezelve a csákóját fogja az ölében.

A fölolvadás után így szól az elnök Dreyfus fűshöz:

— Az imént felolvasott iratokból kitűnik, hogy ön azzal van vádolva, hogy 1894-ben üzemeket követett el s egy vagy több hatalommal vagy ezeknek ügynökeivel összeköttetést tartott fenn, hogy a bordereauban felsorolt okmányokat kiszolgáltatta nekik azzal a szándékkal, hogy Franciaország ellen való ellenségeskedést, vagy háborút idézzen elő vagy hogy ehhez az eszközöket szolgáltassa. Figyelmeztetem önt, hogy e katonai törvényszék előtt mindent elmondhat, amit védelme szempontjából szükségesnek tartani.

Azután a védőkhez fordult az elnök s így szól hozzájuk:

Uraim, figyelmeztetem önöket a katonai büntetőtörvény 121. szakaszára, amely köteleességüké teszi, hogy semmi olyast ne hozzanak elő, ami nem fér össze lelkiismeretükkel s hogy semmivel sem szabad vétetniök a tisztelet ellen, amelylye a törvénynek és a bíróságnak tartoznak.

(Az elmaradt tanuk.)

Most *Carrière* őrnagy, kormánybiztos szóhoz kért, hogy indítványt tegyen a távollevő tanuk *Walsin-Esterházy*, *Du Paty de Clam* és *Pays Margit* dolgában. A törvény értelmében joga van az elnöknek, hogy az elmaradt tanukra első ízben ötven frank pénzbírságot szabjon ki. A kormánybiztos nem tesz erre vonatkozó javaslatot s *Walsin-Esterházy* a következőket mondja:

— *Walsin-Esterházy* el fog jönni, ha nekem úgy tetszik, de nekünk teljesen közömbös, akár eljön, akár nem. A mi a többi elmaradt tanuhoz illi, a védőkkel együtt arra kérem a bíróságot, hogy ezzel a kérdéssel még most ne foglalkozzék s csak az eljárás további folyamán határozzon róla.

A kormánybiztos azután jelenti, hogy a titkos iratesomó tanulmányozása négy napot ki-

ván s hogy a titkos iratok fölolvasásán a kormány részéről Chamoin és Paléologue lesz jelen.

(Elnök és vádlott.)

Most következik csak a vádlott tulajdonképpeni kihallgatása. Az elnök szaporán, szinte rohamosan kérdezi, fakgatja, szorongatja a vádlottat, aki nagy nyugalommal felel, szavait jobbkézének könnyed mozdulataival kísérve. Ez a rohamos párbeszéd nehezen hallható; néha meg sem lehet jól érteni egy-egy kérdést, mikor már másik kérdés következik, sokszor a nélkül, hogy az elnök bevárná a teljes feleletet. Ujabb kérdésekkel szakítja félbe a vádlott szavait s ha ez utóbbinak valami mondanivalója van, vállat vonogat, vagy gunyosan mosolyog — ugyszintén bíró társai is — vagy pedig olyan taglejtést tesz, amely kicsinylő kétkedést fejez ki. Így rohan végig az elnök a bordereau pontról pontra, miközben kínos surlódások is fordulnak elő. Egy ízben Dreyfus azt a megjegyzést kénytelen tenni, hogy az épp hozzáintézt kérdésre már megfelelt. Az elnök a többi közt azt kérdezi tőle, hogy érintkezett-e a német attaséval:

— Soha! kiáltja erélyes hangon Dreyfus.

Az elnök tovább ostromolja.

— Soha, soha, soha! kiáltja Dreyfus egyre hangosabban, de mindannyiszor visszanyeri önuralmát. Nagy elszántsággal védekezik, feleleteit biztosan, világosan, tétozással nélkül adja meg. Tartása egyenes és egész magaviselet az ártatlan emberé.

Ime a párbeszéd:

Elnök (Dreyfus feláll): Ön azzal van vádolva, hogy egy idegen hatalmasság ügynökének titkos ügyiratokat szolgáltatott ki, amelyek egy hosszabb jegyzékben, az ugynevezett bordereauban fel vannak sorolva, hogy ennek a hatalmasságnak lehetővé tegye, hogy Franciaország ellen ellenségesen föllépjen vagy háborút indítson.

Dreyfus (erős hangon): Azt mondom: nem! Ártatlan vagyok! Esküszöm öt év óta eltűrt szenvedéseimre és gyermekeim életére. Öt év óta szakadatlanul hangoztatom ezt gyermekeimért és nevem becsületéért. Ártatlan vagyok, ezredes ur! — kiáltja Dreyfus még egyszer, megindult hangon.

Elnök: Ön tehát tagad?

Dreyfus: Igen, ezredes ur. (Mozgás.)

Elnök: Ön ismerte a hidropneumatikus fém titkát?

Dreyfus: Aprólékos részleteiben nem ismertem.

Elnök: Hisz ön 1892-ben a bourgeois tüzeriskolában volt?

Dreyfus: Igen, ezredes ur!

Elnök: Nos, ez a modell akkor készült s önnek jelen kellett lennie, amikor azt kipróbálták.

Dreyfus: Csak az elvét tudtam, de nem a részleteket is. Nem láttam soha, hogyan tüzelnek vele s egyáltalán, hogy miképpen kezelik azt. Szóval, a titkos szerkezetét nem ismerhettem.

Elnök: Ugy-e bár, jelen volt 1894 tavaszán a kísérleteknél?

Dreyfus: Igen, ezredes ur!

Elnök: Ha nem is volt beavatva a kezelés titkába, azért mégis ismerhette azt és felvilágosításokat is adhatott róla, hiszen önnek e részben nagy ismeretei voltak, ön különben értett hozzá.

Dreyfus: Nem, ezredes ur, valami különös ismereteim nem voltak.

Elnök: Jó viszonyban volt a műszaki iskola tisztjeivel, tőlük is kaphatott felvilágosításokat.

Dreyfus: Sohasem beszéltem velük erről. A kihallgatásnak ezt a részét *Démange*, *Labori* és *Clémenceau* nagy figyelemmel kísérték és folyvást jegyezték ugy a kérdéseket, mint a feleleteket is.

A katonatisztek között nagy feltűnést keltett, hogy az elnök hidropneumatikus fékről beszélt. A semmitöszék előtt ugyanis *Hartmann* őrnagy azt mondotta, hogy a bordereaut gyalogsági tiszt is írhatta, mert

hidraulikus fékről van benne szó, holott tüzeriszt csak hidropneumatikus féket ismer.

Elnök: Nos, menjünk tovább! A bordereau említést tesz a hátvédő csapatok állásáról is. Ez olyan kérdés, amely a hadügyminisztérium negyedik osztályát foglalkoztatta. Berten őrnagy azt mondotta, hogy ön különösen érdeklődött ez iránt.

Dreyfus: Ezek a tervek 1892-ben még nem is voltak meg.

Elnök: Én 1894-ről beszélek. Ne zavarjuk össze a dátumokat.

Dreyfus: Igen, 1894-ben én voltam megbizva ezeknek az okmányoknak a nyomtatásával.

Elnök: Micsoda okmányok voltak azok?

Dreyfus: A csapatok ellátását ábrázoló tervrajzok.

Elnök: Önnek a kezében voltak ezek?

Dreyfus: Igen, de nem tartottam meg őket, hanem visszaadtam az osztály főnökének.

Elnök: Ön azokat az okmányokat átadta a geográfiai intézetben, hogy ott könyomás útján levonatokat készítsenek.

Dreyfus: Igen. Estére mindig visszaszolgáltattam a levonatokat.

Elnök: Ön ismerhette a fedező csapatok terveit, mert hisz azt a harmadik osztályban dolgozták ki.

Dreyfus: Osztályfőnököm májusban kijelentette nekem, hogy ezekkel a részletkérdésekkel nem fog terhelni.

Elnök: De szerzhetett volna magának értesülést?

Dreyfus: Igen, ha kérdezősködtem volna, de nem tettem.

Elnök: Ellenkezőleg, ön sokat járt utána és mindenfelé kérdezősködött. Mert érdekelte a dolog.

Dreyfus: Ismétlem, ezredes ur, hogy e felől sohasem kérdezősködtem.

Elnök: Nos itt van a harmadik okmány: a tüzérségi formációkról szól. Ezt csak vezérkari tiszt ismerhette. Ön tehát abban a helyzetben volt. Ismerte is?

Dreyfus: Abban az időben a második osztályban dolgoztam. Mindössze, amit erről tudtam, az volt, ami az utászrezdekre vonatkozik.

Elnök: Hisz a vezérkari aspiránsokkal közölték ezeket a részleteket. Ön 1893 végén a harmadik ügyosztályba volt beosztva. És még sem ismerte azokat?

Dreyfus: Akkor a hadgyakorlatok szakosztályában dolgoztam.

Elnök: De hisz egyik osztályban tanulhatják azt, hogy mi készül a másikban.

Dreyfus: Csak akkor, ha utána járnak.

(Du Paty de Clam mesterkedései.)

A kihallgatás további során az elnök ráért azokra a vádakra, amelyekben *Dormesville* és *Paty de Clam* hazafiatlan nyilatkozatokkal vádolták Dreyfust.

Dreyfus határozottan tagadta ezt, valamint azt is, hogy hazárdul kártyázott volna társaskörökben.

Elnök: Voltak önnek talán személyes ellenségei, akik bosszúból gyanúsították illyesmivel?

Dreyfus: Nem képzelem, hogy lettek volna személyes ellenségeim, s nem tudok senkit, akinek oka lett volna arra, hogy ellenem ilyen hajszát inditsón.

Azután beszélt arról a jelenetről, amely a *Cherche Midi* fogházban du Paty de Clam és ő közötté végbe ment. Reszketett a hangja és a felindulástól rángatózott az ajka. Így szólt:

— Elítéltetésem után azt mondtam du Patynak: Két-három év múlva ki fog derülni ártatlanságom. Önnek módjában van, hogy fölfedezze az igazságot. Keresse és meg fogja találni. Esküszöm önnek, hogy ártatlan vagyok.

Akkor még nem tudtam, hogy du Paty kétszínű, nem értettem, hogy el akar vesztetni, de most már tudom. Mindenképpen

arra törekedett, hogy megrontson. Sohasem beszéltem arról, hogy idegen hatalmaknak jelentéktelen okmányokat adtam át cserébe nagyon becses titkokért.

Most az elnök megmutatta a vádlottnak azt az íráspróbát, amelyet du Paty diktált Dreyfusnak s amelynek leírásakor állítólag a vádlott reszketett s nagy zavarba jutott.

— Nem igaz, hogy reszkettem — kiáltott fel Dreyfus — az sem igaz, hogy zavarban voltam.

Majd elmondotta, mint kereste fel őt elítéltetése után du Paty de Clam és erővel azt akarta belőle kivenni, hogy igenis kiszolgáltattott okmányokat fontosabb titkokért.

— Többször kérdezte ezt tőlem s én mindig csak azt feleltem, hogy nem. Megesküdtem neki, hogy ártatlan vagyok, kérttem, beszéljen a miniszterrel, mert az ország érdekében áll, hogy ártatlan embert el ne ítéljenek. Az sem igaz, hogy egy idegen hatalom katonai attaséját emlegettem. Egy szóval sem mondtam, hogy le tudnám szurni az illetőt, amiért vigyázatlanságával romlásba döntött engem. Ellenkezőleg, azt mondtam du Patynak, hogy minden kormányban módjában van katonai hírszerző irodája utján értesüléseket szerezni. Így tehát a helyett, hogy ártatlant elítélnek, jobban tennék, ha kényszerítenék a katonai attasékat, hogy beszéljenek. Határozottan emlékszem, azt mondtam, hogy tegyenek kést a nyakukra s úgy készítsék őket vallomásra. Esküszöm, nem mondtam azt, hogy egy attasé vigyázatlansága miatt kell elvesznem, s azért le tudnám az az illetőt szurni.

(Az állítólagos vallomás.)

Az elnök azután azt kérdezi a vádlottól, ki volt jelen a lefokozásakor?

Dreyfus: Azt hiszem, *Lebrun-Renault* százados.

Elnök: Nem mondott neki semmit?

Dreyfus: Tulajdonképpen semmit. A mit beszéltem, inkább monológ volt szaggatott mondatokban. Éreztem, hogy az egész nép föl van háborodva a terhemre rótt büntetett. Az egész világ színe előtt akartam kikiáltani ártatlanságomat. Azt akartam mondani, hogy nem én vagyok a bűnös. Meg akartam értetni velök, hogy a bűnös nem az, aki előttük áll. Azután azt mondtam *Lebrun-Renault* századosnak: *Ártatlannak vallom magam az egész nép előtt!*

Elnök: Nem mondta ezt: „A miniszter jól tudja, hogy ha írásokat szolgáltatam ki...?”

Dreyfus: Nem. Ha a miniszterrel beszéltem, aki tudta, hogy ártatlan vagyok, csak arra a beszélgetésre utaltam, amely köztem és Du Paty de Clam között folyt.

Elnök: Miért mondta, hogy ártatlansága három év múlva fog kiderülni? Ha ártatlan volt, azt kellett volna kívánnia, hogy ártatlansága előbb derüljön ki.

Dreyfus: Ha három évről beszéltem, csak azért tettem, mert azt mondták, hogy *külpolitikai okok kívánják, hogy ügyem ne derüljön ki azonnal* és ne reméljem, hogy az igazság két-három évvel hamarabb fog napfényre jutni.

Elnök: Nem rejlett a három esztendő hátrátrd mögött valami hátsógondolat?

Dreyfus: Nem, ezredes ur.

Elnök: A bordereau e szavakkal végződik: *A hadgyakorlatokra utazom. Ön nem volt ott?*

Dreyfus: Nem, ezredes ur!

Elnök: Mikor értesült arról, hogy nem megy el?

Dreyfus: Május végén, vagy június elején.

Elnök: Ez a határozat augusztus 28-ikán kelt, tehát a bordereau írása előtt.

Dreyfus: Pardon, hivatalos körlevél ment a vezérkari aspiránsoknak már május végén.

Carrière kormánybiztos: Szeptemberben elhatározták, hogy nem küldik az aspiránsokat a hadgyakorlatokra.

Az elnök azután azok felől a munkák felől kérdezősködött, amelyekkel a vezérkarban meg volt bízva.

Dreyfus: azt felelte, hogy a részletekre már nem emlékszik.

(A német főnhatóság.)

Enök: Menjünk egy kérdéssel tovább. Igaz-e, hogy ön a hadi iskolában olyan dolgokat mondott, amelyek nem méltók egy francia tiszthez. Például azt, hogy Franciaország német főnhatóság alatt boldogabb volna.

Dreyfus: Nem, ilyet sohasem mondtam.

Elnök: Mikor kilépett a hadi iskolából és kilencedik rangszámot kapott, akkor elégedetlenkedett és állítólag akkor mondta volna ezt.

Dreyfus: Nem, azt nem mondtam, csak általánosságban feleltem tisztársaimnak, akik azt mondták nekem, hogy a vezérkarban nem szívesen túrnak meg zsidót.

Elnök: Ön szabadságot kért, hogy Olaszországba utazzék, de nem ment el.

Dreyfus: A feleségem beteg volt, azért nem mozdultam Párisból.

Elnök: Volt ön Mülhausenben és kért a nagykövetségtől utlevelet?

Dreyfus: Igen, 1893-ban, atyám halálakor.

Elnök: Volt ön 1883-ban a német hadgyakorlatokon s beszélt akkor lóháton egy német tiszttel?

Dreyfus: Sohasem.

Elnök: Egy tanu azt mondja, hogy látta.

Dreyfus: Soha.

Elnök: Egy dragonyos tiszt állítja, hogy ön akkor megmutatta neki az 1886-iki fegyvermodellt.

Dreyfus: Ismétlem, soha.

Amikor az elnök még egyszer célzott a német katonai attacséra, akinek állítólag Dreyfus megmutatta a modellt, Dreyfus meghatárolt háromszor ismételte:

— Soha, soha, soha!

Démange védő azután ezekre a szavakra céloz: *A hadgyakorlatokra utazom és azt kérdozi, hogy a dossierben van-e az az ügyirat, amely a hadügyminiszternek e hadgyakorlatokra vonatkozó határozatát tartalmazza.*

Carrière kormánybiztos tagadólag válaszol.

(Titkos tárgyalás.)

Carrière kormánybiztos azután a következő indítványt teszi:

Ha a titkos dossziert föltétlenül titkos tárgyaláson kell közölni, kérem a törvényeseket, határozza el, hogy e közlés végett a tárgyalás holnaptól kezdve legalább négy napig zártnak nyívaníttassék és az ülések nyilvánossága erre az időre felfüggesztessék.

A törvényesék öt szavazattal kettő ellenében kimondja a titkos tárgyalás szükségességét, mire az elnök az ülést 11 óra 15 perckor berekeszti és a legközelebbi ülést holnap reggel fél 7 órára tűzi ki.

(Tárgyalás után.)

A tárgyalás alatt a liceum előtti tér egészen néptelen volt. Csak a tárgyalás vége felé gyűlt össze nagyobb néptömeg, de az is szétoszlott minden incidens nélkül. Dreyfus négy csendőr és egy csendőrszázados kíséretében hagyta el a tárgyalótermet, hogy visszatérjen börtönébe.

(Walsin Esterházy.)

Páris, augusztus 7.

A *Matin* egy levelet közöl, amelyet Walsin Esterházy Carrière kormánybiztosnak írt. Walsin Esterházy kijelenti a levélben, hogy nem megy Rennesbe s ismétli, hogy Sandher parancsára érintkezésbe lépett Schwartzkoppen ezredessel és a borderoaut ugyan csak Sandher utasítására írta. Végül azt mondja, hogy ő nagy szolgálatot tett hazájának.

(A haditanács teljes.)

Páris, augusztus 7.

Pierron tábornokot, a 7. hadtest parancsnokát, állásában való meghagyás mellett, a legfőbb haditanács tagjává nevezték ki Négrier tábornok helyébe.

HIREK.

Budapest, augusztus 7.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Julius 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Báró Bánffy Dezső m. kir. főudvarmester Budapestre érkezett s jelenleg a fővárosban tartózkodik. — Gróf Goluchowski külügyminiszter holnap Bécsbe érkezik.

— **A király Scájerországban.** Grófból jelentik, hogy a király Ferenc Ferdinánd főherceggel, továbbá Lipót, György és Konrád bajor hercegekkel ma délután külön vonaton Radmerbe utazott udvari vadászatra. A radmeri állomáson találkozott azzal a vonattal, amelyen Hohenthal herceg német birodalmi kancellár utazott. A király vonatából kiszállott Ferenc Ferdinánd főherceg, Lipót bajor herceg és gróf Paar Ede főhadsegéd, aki meghívta Hohenthal herceget, hogy menjen be a király kocsijába. A herceg nyolc percig maradt a királynál, aki őt nagyon barátságosan fogadta. A vonat azután elindult s Hohenthal herceg hajadonfővel állott a pályaudvaron mindaddig, míg a király vonata el nem tűnt.

— **A cárevis hadsegéde él.** Pedig az *Agence Havas* jelentése alapján az egész európai sajtó megírta, hogy öngyilkos lett. Most ugyan csak az *Agence Havas* jelenti, hogy Roismann hadnagy, a hadsegéd, nem lett öngyilkos, sőt nagy kitüntetés érte. A cár kinevezte a maga hadsegédévé. Persze, hogy az orosz udvarnál azt szerették volna, ha elsielt ebből a világból. De ugylátszik, hogy a cár megint nagy volt és jó volt. A cár rábízta magát a szegény Roismannra.

— **Zelenka püspök Nyiregyházán.** Nyiregyházáról táviratozzák, hogy Zelenka püspök a tiszai egyházkerület holnapután kezdődő közgyűlésére oda érkezett. A püspököt, aki a főpárhöz szállt, nagy pompával fogadták. A közgyűlésre holnap még sok vendég érkezik.

— **Magyarok és osztrákok a szerb királynál.** A Szerbiában lévő magyarok és osztrákok jelentékeny küldöttsége tisztelgett tegnap Sándor szerb királynál és Milánánál, hogy a szerencsés megmenekülés alkalmából szerencsekívánatait kifejezze. A küldöttséget a két király együttesen fogadta az újonnan fogadótermében. Az üdvözlő beszédre Sándor király válaszolt, köszönetét fejezvé ki az idegen honpolgárok szimpátiájának eme spontán megnyilatkozásáért.

— **Jóindulatoknak és tiszteletüknek eme jele** — ugymond — e pillanatban annál inkább igaz örömmömlre szolgál, mert ez élenken rácafol azokra a rosszindulatú híresztelésekre, melyeket a legutóbbi időben teljesen avatatlanságról kolportáltak.

Utalt azután a szomszédos Ausztria-Magyarországgal fennálló barátságos viszonyra, éltetvén I. Ferenc József királyt és császárt, aki mindenkor anyai jóindulatot tanusított Szerbia és a szerb nemzet iránt.

Ezután Milán király mondott meleg szavakban köszönetet a szives ovációért.

— **Hegedűs miniszter és a kereskedelmi alkalmazottak.** Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter leiratot intézett a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületéhez, amelyben értesíti, hogy a hozzá felterjesztett kongresszusi javaslatokban foglaltak közül azokat, amelyek törvényhozási intézkedéseket szükségelnek, az ezekre vonatkozó törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával fogja megfontolás alá venni, a többi javaslatra néve pedig elvárja a további magyarázatokat. Tekintettel arra, hogy a leiratban említett előterjesztések a nyugdíjügyre, a felmondási idő szabályozására, a teljes vasárnapi munkaszünetre, a tanoncgy szabályozására és egyéb fontos ügyekre vonatkoznak, a miniszter leirata érthető örömet keltett az alkalmazottak körében és pedig annál is inkább, mert ez az első eset, hogy erről a helyről, közvetlenül, ilyen határozott ígéreteket szesznek.

— **Petőfi emléke.** Nagyszalonta város képviselő testülete Csorvány István ügyvéd indítványára a Petőfi-házra 200 koronát szavazott meg.

— **Arany-ünnep Nagyszalontán.** Nagyszalonta város közönsége Arany János emlékére folyó hó 27-ikén ünnepélyt rendez. Az ünnepségre a fővárosi írók közül többen lerándulnak, köztük Bartók Lajos, a *Petőfi-társaság* alelnöke is.

— **A polgármester ezüstlakodalmá.** Halmos János, Budapest fő- és székváros polgármestere, ma ünnepelte hazaságának huszonötödik évfordulóját. Az ezüstmenyegző alkalmából a polgármestert és a családját jó barátai és tisztelőik elhalmozták jó kívánataikkal.

— **Katonásan.** Báró Bensch, a 69-ik gyalogezred hadnagya tegnapelőtt a Königsceenél fejbe lölte magát. Meg sem írta, hogy mi baja van, ráhagyta az élőkre, hogy találják ki. Azt gondolta, hogy amugy is megsejtek, hogy asszony van a dologban. Ő csak annyit sürgönyözött az ezredesének: Jelentem alássan, fejbe lövöm magamat.

— **A királynéről.** *Nauheimban* — írja egy olvasónk — szomorú témája van a fürdőző közönségnek, *Erzsébet* királynéről beszélnek. Mindenki tud valami kis apróságot arról a gyászruhás asszonyról, aki olyan bánatosan járt a fürdő utjain. Dr. Müller, porosz királyi tanácsos, az *Emmahelm* gyermekszanatórium tulajdonosa a héten szomorú évfordulóról emlékezett meg. Tavaly ilyen tájt inkognitóban bement Erzsébet királyné a sanatóriumba és megnézte a gyógyintézet berendezését. Müller doktorné a beteg gyermekekkel foglalatokodott, amikor meglepetve vette észre, hogy egy feseteruhás hölgy zokog a sarokban egy padon...

Hogy fölvidítsák a vendéget, bevezették a cipőkamrába, ahol a gyermekek apró cipőskövi nagyságuk szerint vannak egymás mellett. Ezen az édes látványon, a picike kis eszmiákon aztán fölvidult a jóságos tekintetű „urasszony”.

Egyszerre csak a fali órára nézett és tréfálkozva kérdezte Müllernétől:

— Ugye, ennek az órának az a rendeltetése, hogy a vendégeket az elmenetelre figyelmeztesse?

Müllerné, nem is sejtve, hogy ki áll vele szemben, röviden válaszolt:

— Bizony, asszonyom, a gyerekeknek hat óra-
kor estebédet kell adnom és így el vagyok foglaltva...

A vendég azonban egy ápolónővér vezetése mellett még ott maradt az estebédnél és szomorúan nézte a csicsorgó beteg gyermekhadat.

Másnap *Krachté* — a királyné háziasszonya — lelkenedve futott Müller tanácsosokhoz, és elmondta, hogy a tegnapi vendég maga a *felsőleges asszony* volt, aki nevetve mesélte Krachténak, hogy mily erélyesen bánt vele Müllerné...

— **Teleszky István temetése.** *Teleszky* István nyugalmazott államtitkár ma kisérték örök nyugalomra a kerepesi-uti temető halottas házából nagy részvét mellett. A végtisztességen megjelentek többek között *Hieronimi* Károly v. b. t. t., Nemeskürty Kiss Pál államtitkár, *Beóthy* Alzernon országgyűlési képviselő, *Kiss* Gyula miniszteri tanácsos, *Lukács* Antal a földhitelintézet, dr. *Kelenen* Gyula, a hazai bank igazgatója, *Németh* Lajos kuriai bíró, dr. *Friedmann* Bernát, *Sigay* Pál, *Steiger* Gyula, *Morán* Imre fővárosi bizottsági tagok, *Buckl* József miniszteri tanácsos, *Dalmady* Győző, továbbá *Tölgyessy* Mihály és *Rónay* László tanácsosok vezetése alatt az igazságügyi minisztérium szánvevősege testületileg, dr. *Kovács* Gyula egyetemi tanár, Nagyvárad város küldöttsége. Az igazságügyminisztérium, amelynek személyzete mindenkor nagy becsüléssel környezte az elhunytat kiváló munkásságáért és nemes jelleméért, külön koszort helyezett a ravatalára. A beszentelést *Kiss* János egyetemi tanár végezte nagy segédlettel, az egyházi énekharchoz megható gyászeneket adott elő. A beszentelés után a szebbnél szebb koszorúk tömegével borított koporsót négyfogatu gyászhintóra emelték, mire megindult a menet a sírhoz, a hol a halottat újra beszentelték s diszsisra helyezték néhai *Lipthay* Béla báró mellé.

A gyászoló özvegyhez egyre érkeznek a részvétliratok és levelek. *Plósz* Sándor igazságügyminiszter a következő részvétliratot küldte:

Özvegy *Teleszky* Istvánné Ó Máltóságának

Körytárné.

Megdöbbenéssel értesültem azon lesújtó vesztéséről, amely Máltóságodat kedves férjének elhunytával érte. Fogadja Máltóságod magam és a vezetésem alatt álló minisztérium összes tagjai részéről legőszintébb részvétünk kifejezését. A boldogult a közelet és különösen az igazságügy terén öntelalkodó munkássággal elévülhetetlen érdemeket szerzett magának. Emléke mindnyájunk előtt feledhetetlen marad.

Dr. *Plósz* Sándor,
igazságügyminiszter.

— **Politikai párbaj Bécsben.** *Bécsből* jelentik, hogy *Wolf* reichsrathi képviselő és *Krepek* cseh tartománygyűlési képviselő tegnap egy magán-vívóiskolában kardpárbajt vívt. Az első összecsapásnál *Wolf* homlokától jobb arcaig érgő vágást kapott. Később *Krepek* könnyű vágást kapott vállára és balkezére. A következő összecsapásnál *Wolf* újra megsérült feje jobboldalán, ami teljesen harcképtelenné tette. Miután az orvosok beköltözték a sebeket, a felek nem békültek ki. *Wolf* állapota nem aggasztó és valószínű, hogy a sebesült néhány nap múlva felgyógyul. Láza az éjjel nem volt.

Nem lesznek a kocsmák egész éjjel nyitva. Amit a főváros tanácsa csinál, annak jó és az állandóan nem tetszik a kereskedelemügyi miniszternek. Nekünk se, másnak se — szóval: nem túlságosan meglepő a miniszter-izlése. Ma megint leérkezett a kereskedelemügyi miniszter-nagytitkár a szabályrendelet — megerősítetlenül. A vendéglők zárójáról szól az intézkedés és pedig azt szólja, hogy minden kocsmát, pálinkázást, vendéglőt, sörházat, kávéházat akkor zárják be a boltját este, éjszaka, vagy reggel, amikor a gazdának tetszik. Ezt a szabályrendeletet a vendéglősök ipartársulatának fölterjesztésére küldte a tanács. A vendéglősök ugyanis nincsenek megelégedve azzal, hogy a kávéházak egész éjjel nyitva maradhat, rájuk nézve pedig egy órák megszűnik az üzlet. Ilyenformán kon-kurrenciát csinál nekik a kávéház. A tanács el-fogadta ezt az érvelést — s megcsinálta a rendeletet a vendéglősök javára s a közönség-járására. Mert tessék csak elképzelni, hogy mi-soda kellemetes állapot lenne az, ha a részegek még egy óra után is duhajkodhatnának a kocsmákban vagy pálinkás butikokban... No és ezen kívül is ezer oka van még annak, hogy a szabályrendeletet nem hagyta jóvá a miniszter — azt izente a tanácsnak, hogy még a kávéházak zárójárójának dolgát is gondolja meg, nem hogy még új tanyákat adjon a korhelyeknek.

Első sorban nem hagyta jóvá a miniszter azt a ha-tározatot, amelylyel a fogadó, vendéglő, kocsma, sörház, pálinkamérés, kávéház és kávémérő iparoknak a főváros területén levő praktizálása tárgyában alkotott szabályrendeletet hatályon kívül helyezi s kimondja, hogy ezek az üzletek korlátlanul nyitva tarthatók. A miniszter úgy vélekedik, hogy ez az enged-mény nagy hátrányára lenne a közönségnek, amennyiben az éjjeli nyugalma szenvedne meg-háborítást. De ellenzik a változást a közrendé-zeti, közbiztonsági és közkerékeségi szempontok s. Kijelenti a miniszter, hogy a vendéglősök ipar-társulata sem hozott föl az idevágó kérelmekben el-gondolható okokat. A vendéglősök részéről felhozott ama körülmény ugyanis, hogy a kávéházi üzletek — mivel reggelig nyitva tarthatók — a vendéglőkkel és kocsmaikkal szemben egyenlőtlen versenyt fejtenek ki, nem arra szolgálthat okot, hogy a kocsmai és vendéglői záródásokat is meg kell szüntetni, hanem inkább arra, hogy — a szabályrendelet megfelelő módosítása útján — a záródásra vonatkozó intézkedések a kávéházi üzletekre is kiterjesztessenek.

Ugy látja a miniszter, hogy a főváros hatósága a kávéházi záródás kérdésének tanulmányozásába nem bocsátkozott s így félhívja, hogy az ügyet vegye fontolóra s igyekezzék azon, hogy az üzleti érdekek összeegyeztethetők legyenek a közegészségügyi, köz-biztonsági és közrendészeti követelményekkel.

A székesfőváros közgyűlése kimondta, hogy a rendőrség csak abban az esetben hosszabbíthatja meg a záródás idejét, ha ahhoz a főváros tanácsa megadja az előzetes hozzájárulást. Ehhez a kereskedelemügyi mi-niszter nem járul hozzá, mert szerinte így a záródás kiterjesztésének a joga lényegileg a tanács hatá-skörébe lenne utalva. Már pedig a tanács nem ren-delkezik a megfelelő eszközökkel arra, hogy az ilyen üzletek tulajdonosainak a megbízhatóságát, az üzlet-jellegét s egyéb szükséges körülményeket kipuha-tolhassa.

Hozzájárul azonban ahhoz a miniszter, hogy a záródás kiterjesztése esetén a rendőrség főkapitánya hallgassa meg előzetesen a főváros tanácsának a vé-leményét, vagyis kijelenti a miniszter, hogy a rend-őrség idevágó javaslatáról a székesfőváros tanácsa minden egyes esetben értesítendő lesz.

Nemzetközi gyermekvédő kongresszus tud-vaelőző izeptember első napjaiban lesz a főváros-ban. A kongresszusra sok bejelentés érkezett már eddig s az eddigi jelekből ítélve, sok kérdésben hivatalos lesz a gyermekvédés ügyét előmozdítani. A hazai orvos-társaság orvosok közül eddig 22-en jelen-tek meg előadásokat, de a külföld sem maradt hátra, annennyiben többen tartanak előadást, termé-szetesen az ügy érdekében, köztük egy nő-orvos, Sabanov Anna is Szentpétervárról, aki az orosz viszonyokat fogja ismertetni. A külföldiek között vannak továbbá dr. báró Rothschild Henrik Párisból, aki a sterilizált tejről tart előadást. A többi külföld-iek: dr. Neumann docens (Berlin), dr. D. Biedert (Lisszsz), dr. Csuéletti L. (Róma). A végrehá-tó-bizottság aindnt elköveti a kongresszus sikere érdekében s gondoskodik arról is, hogy a kongresszusra meg-erőző külföldiek családjaikkal együtt kellő fogadta-lasan s szórakozásban részesüljenek.

A filológiai társaság jubileuma. A buda-pesti filológiai társaság január elején tartandó köz-gyűlésén fogja ünnepelni huszonöt éves fennállását. A honori Thewreuk Emilen kívül, ki a társaságot meg-alapította, ma már csak tizen élnek azok közül, akik 87. augusztus 8-án, a társaság alakuló ülésében részt vettek. Thewreuk, ki a társaságnak fennállása óta élők, az alapítás napjának huszonötödik évfor-ulójára alkalmából ama tíz tag mindegyikéhez üd-völöz levelet intézett.

Hentzi. A főváros ellenzéki polgárai, a függetlenségi és 48-as polgári kör, a hazafias szövetség, és egyesület ifjuság és az egyesült asztaltársaságok képviselői ma este 8 órák értekezletet tartottak egy budai vendéglőben, hogy a Hentzi-szobor fel-avatása napján a főváros ellenzéki polgárságának tiltakozását kifejező ünnep rendezésének módjait megbeszéljék. A jelen voltak közül Gara József, dr. Molnár Jenő, Mezey Péter, Seffer János, Bokros József, Dienes Márton szóltak föl; mindannyian ki-keltek a Hentzi-ünnep ellen. Ennek ellensúlyására az értekezlet a felszólalások után abban állapodott meg, hogy ugyanazon órában, amikor a Hentzi-szobor újbóli felavatása végre megy, a fővárosi ellenzéki pol-gárság részvételével nagyszabású ünnepet rendez a budai honvédszobornál s azt megkoszorúzza. Az értekezlet továbbá elhatározta, hogy ezen ünnep programjának végleges megállapítása dolgában 10-ikén, csütörtökön este a budai Horváth-féle ven-déglőbe nagy értekezletet hív egybe. Az értekezlet előkészítésére és az azon benyújtandó határozati ja-vaslat kidolgozására bizottságot küldtek ki, melynek tagjai: dr. Molnár Jenő, Dienes Márton, Zempleni Árpád, Gara József, Lovag Tichl Ferenc, Mezey Péter, Kardhorád Árpád, Szöllösy Mihály, Kovács Gyula, Szentirmay Géza, Balla Jenő, Lukács Gusztáv, Bokros József, Hollósy Géza. Az előkészítő bizottság holnap délután 5 órák tartja első értekezletét a független-ségi és 48-as polgári kör helyiségében.

Az örült. A nagy ünnepelés napján ju-tott a programból Balogh András szígyártó legénynek is egy pont. A nyiregyházi Petőfi-ünnepen szavalt egy költeményt a Halhatatlantól. Az örült-et. Ugy mondják-e neki, hogy ezt ta-nulja be, vagy maga választotta-e ezt az erős verset, nem tudjuk. Csak hogy kemény feladatnak bizonyult az, amit magára vállalt. Amugy is nagy izgalom lehetett neki az a nap, talán meg se értette azokat a súlyos sorokat mind és mégis azon kellett lennie, hogy komoly, méltóságos legyen az a szaválás, az ünnepelthez méltó. Jó isten, nehéz sor lehet ez egy szígyártó-legény-nek, még ha különben kiválik is valahogy a többi szígyártó-legény közül. Szegény Balogh András, nem is bírta el a nagy súlyt. Mire a pokoli kacagásnak a végére ért, olyan rettenete-sen kacagott, hogy nagyon beteg lett bele. Olyan beteg, hogy azóta már ide fűn van Budapesten és jószívű tudós doktorok vizsgálják a baját, ápolják szeretettel kinn a Lipótmezőn...

A kaposvári Dreyfus. Kaposvárnak isme-gvan a maga kis Dreyfus esete. Revíziót követel az Ungváry-család. A beosulását akarják visszadni Ungváry Károlynak, aki a somogy megyei takarékpénztár kasszájában harminchatezer forint hiányt hagyva hátra — Amerikába szökött. Az elliant pénztáros rögön kapott alkalmazást odaát. Másod-mernők lett egy hadihajón. Levelet irt haza, amiben azt mondja, hogy nem sikkasztott. Mikor a pénztárt átvette, már hiányzott benne s azért szökött meg, mert attól félt, hogy rajta keresik majd a pénzt. A család ennek az alapján vizsgálatot kért a dologban s a kívánsághoz csatlakozott a takarékpénztár is, — bár nehéz elhinni, hogy valaki csupa hui aggodal-mából úgy elmegy, hogy meg se áll Amerikáig.

Az ezüstlakodalom esztje. Halmos János polgármester ezüstlakodalmanak — amelyről más helyütt emlékezünk meg — kiválóan ünnepélyes mozzanata volt az, amikor délután két órák a jó barátok átadták a jubiláló házaspárnak ajándékat. Ez az ajándék dicsősége a magyar ezüstmű-gyár-tásnak és remeke az ötvösművészetnek. A perzsa stílus ezüst kávékészletet és a teakészletet mahagoni faból készült etuiben nyújtották át az ünnepelteknek. A pazar díszszel és a mellett pártatlan diszkrét izle-sel elkészített kávé-é tea-service a Szandrik ezüst-áruhágy műhelyéből került ki. Nem az első olyan munkája ennek a műhelynek, amely feltűnést kel-tett, mégis egyike szenzációs gyártmányai leg-szebbikének. A stíluszerű konstrukció vetekszik a kiállítási finomságával és az ornamentika nemes-ségével, egészen véve pedig rajta van a gyö-nyörű ezüstkészleteken a művészet harmóniája. Ugy egyes darabjai, mint együtt, a Szandrik ezüst-áruhágy művészi munkájának a bizonyítékai, a leleményesség, a chablonoktól való irtózás, az izlés, a tervezés és kidolgozás terén való kiválóság eredményei. A Szandrik ezüstáruhágy központi raktára Andrássy-ut 29-ik szám alatt van, itt hibetől megvannak a pol-gármesternek ajándékozott dísz tárgyak fotografiai is. A magyar ipar képes történelmének díszei lesznek ezek a fotografiai.

Állár. Némely romániai lap célzatosan azt a hírt terjeszti, hogy Brassóban állítólag ragályos betegségek uralkodnak. Ez ellenében illetékes forrás-ból a leghatározottabban azt jelentik, hogy a brassói közegészségi viszonyok a legkedvezőbbek.

Halálóság. Öv. Pigler Lipót né született Schneider Maria tegnap, ötvennégy éves korában el-hunyt Budapesten. Temetése holnap délután öt óra-kor lesz a Sándor-utca 38. szám alatt levő gyász-házból. A széles körökben tisztelt, előkelő urnót fia, dr. Pigler Lipót miniszteri segédfogalmazó, a kereskedelmi minisztérium szimpatikus, fiatal tisz-tviselője és kiterjedt ur-család gazdója.

Katasztrófák. Mintha a század minden haladását most kívánná a maga véres áldo-zatait. Nap-nap után halálos katasztrófák juttat-ják a világ eszébe, hogy milyen gyöngye az em-bor a természet fáradszónak erejű idejével szemben. Szinte visszarettent már a haladás ezernyi vívmányával, amikor mindmegannyi ezer-nyi emberéletet kíván! A legutóbbi napokban három nagy vasúti katasztrófa vitt pusztítást végbe emberéletben, a tenger is, a hegyesücs is, elvette a maga áldozatait és most — a késő éjjeli órákban — megint két irtózatos katasztró-fáról érkezik hír.

I.

Stratford, augusztus 7.

Bridgeportban, Connecticut államban, Strat-ford közelében egy vasúti vonat lezuhan a hatvan láb magas vasúti fahidról. Negyvenhét utas kö-zül harminchat meghalt.

II.

New York, augusztus 7.

Mount Desertben, Maine szigeten egy kikötő-hid szakadt le. Kétszáz ember, akik az észak-atlanti hajóraj megérkezését várták, a vízbe esett és harminc a vízbe fulladt. A megmenekültek közül számosan halálosan megsérültek.

Főltalálók bosszúja. Ha igaz, amit Gubics György volt pénzügyigazgatói számtiszt-ról (lakik: ügyészségi fogház) beszélnék, akkor rettegjenek a jövőndé idők minden konzervatívjai. A példa, különösen a rossz példa, ragadós. Gu-bics György, a becsületben megözölyt hetven-hároméves agy, ugyanis nem volt büns hajlan-dóságú, nem vágyakozott ő az állam pénzére, sőt életcéljál tűzte ki, hogy az elhalt nyugdíjasok járandóságát senki se szerezhesse meg. Ugy be-széli, hogy 1884-ben ajánlatot tett a pénzügy-miniszternek, miként lehetne megakadályozni, hogy némely gazemberek fölvegyék az elhunyt tisztviselők nyugdíját. Gubics ur areképes nyug-díjnyomcskérre, hatósági ellenőrzésre és egyéb ilyen haszontalanságokra gondolt, a fölterjesztést pedig kinevették. És ezért — bosszúból — vete-medet Gubics György az ismert gazdaságra, amelyért most már az ügyészség felügyelete alatt van. A tanulság: hogy a főltalálók, a kezdemé-nyező zsenik bosszúálló némberek. A maradiság vezetői pedig szörnyen meg fogják érezni ezt a bosszút, a főltalálók szabadalmazott retorzióját.

A város nem engedi meg, hogy a lipót-utcai városházat kitolják Soroksárra, — pár hét múlva arra ébred a portás, hogy Soroksáron őri a város háza bejáróját. A házelölő bosszúja.

A bazilika építő-bizottsága nem hederit a találmányra, amelylyel öt hét alatt el lehet vég-leg készíteni a bazilikát, a főltalálók egy zivatáros délutánon elkészíti végleg a bazilikát. A türelmét vesztelt bosszúja.

Veszekszik a cement, aszfalt és a keramit, — egy szép reggelen cement-aszfalt-keramit szo-borállításban büszkélkedik a tanács. Kemény bosszu. És így tovább. Hanem az uttörő dicsősége agg Gubics György. Neki bukni is érdem.

Kizuhant az ablakból. Mrozek Tamás ma-lommunkás ma éjjel szabócs-utcai első emeleti laká-sán a hőségétől nem tudott aludni és az ablakhoz ment, hogy kissé lehűtse magát. Egy ideig ott áll-tott, amikor valami zaj ütötte meg a fülét. Kihajolt az ablakon, hogy megnézzé, honnan jó a zaj, amikor egyszerre elveszítette az egyensúlyt és az utcára zu-hat. A szerencsétlen ember fejétőre esett és bezu-zott koponyával eszméletlenül terült el a kövezeten. A mentők a Rókusba vitték, ahol egy órai kintlódás után meghalt.

Házasság. Neuhold József magánhivataltok, eljegyezte Kollmann Károly királyi tanácsos, székes-fővárosi adófelügyelő-helyettes és neje szül. takácsi Nagy Gizella leányát, Miskélt.

Schöfer Miksa eljegyezte Budapesten Schwarz Manó leányát, Frida kisasszonyt.

Guttmann Mór kereskedő eljegyezte Roth Sarolta kisasszonyt, Roth József leányát Budapesten.

Zsinagóga-avatás az Angyalföldön. Az angyalföldi zsidó templomot nagy felépítéssel, előkelő közönség jelenlétében avatták fel ma délelőt. A felszentelő ünnepén Lazarus főkántor énekelt. Az ünnepi beszédet Weissburg Gyula rabbi mondotta.

Minden bokor szállást ad. A hajléktalanok menhelyének panaza van a szegény emberekre. Nem pártolják eléggé. Nem mennek az ő párnaira aludni, hanem inkább a sétaterek padjain húzódnak meg éjszakára. Az intézménynek négy háza van. Egy a Rottenyáz-uton, egy a külső Váci-utca, egy a Rottenyáz-utcaiban s végül a negyedik az Alföldi-utcaiban. Az elmúlt hónapban majdnem huszonhárom-ezer ember aludta át az éjszakát s majdnem hétézer nő, s nem vett igénybe a szegénység több mint tizenháromezer ágat. — Nyár van, minden bokor szállást ad. Majd a télen szűk lesz a négy ház s kevés lenne tizenháromezer embernek.

— **Gyilkos szerelem.** Miskolcra táviratozza tudósítónk: Ma reggel hat óra tájban *Tupler* Mór Hunyad-utcai kereskedő házában meggyilkolta találták *Kis Mária* cselédeleányt, akit régi szeretője, *Szorgalmatos* Ferenc kovácslegény fosztott meg életétől. A leány gyilkosával együtt pár évvel ezelőtt gróf *Károlyi* parádi uradalmában hosszú ideig élt házasságban s miután a férfinak hitese felesége volt, nem vehette nőül a leányt, csak biizlatta, hogy majd elvált a feleségétől s akkor aztán megesküsznek. A leány egy ideig hitt az ígéreteknek, később azonban megunt a várakozást, otthagya a férfit s elment szolgálni Miskolcra. A férfi utána ment Miskolcra, hogy visszatérésre bírja. A leány azonban kijelentette, hogy csakis akkor megy újból hozzá vissza, ha elvált a feleségétől. Szorgalmatos ezt nem tehette meg, mivel az elválásra nem tudott alapos okot találni s megölésének fenyegette a leányt, ha nem tesz eleget a kérésének. Körülbelül három hónappal ezelőtt már revolvert fogott a leányra, de akkor a házbeliek megakadályozták tettét s a rendőrség Szorgalmatosot akkor el is tolncoltatta. Ő azonban nem nyugodott s tegnap ismét eljött a lányhoz. Este együtt volt vele s ígért neki mindent, csak térjen vissza hozzá, hagyja ott a katonáját. A leány félelmében nem mert ellene szegülni. Reggel, amidőn felkeltek, a legény újból kérte a leányt a visszatérésre. Az nem válaszolt. Ekkor *Szorgalmatos* egy nagy mángorlószúlyokkal hátulról úgy fejbe vágta a leányt, hogy az nyomban összeesett és szörnyen halt. A gyilkos a tett elkövetése után megszökött. Az esetet a házbeliek vették észre, amidőn a konyhába mentek. *Horváth* Károly rendőrkapitány *Takó* rendőrbiztossal azonnal megjelent az eset színhelyén, ahol ekkor már ezernyi nép tolongott s a leány holttestét beszállították a népkórház hallottasházába.

— **A komáromi sikkasztás.** Komáromból táviratozza tudósítónk: Komárom város törvényhatósága *Sárhöz* Aurél főispán elnöksége alatt ma rendkívüli közgyűlésén tárgyalta a belügyminiszter rendeletét, mely a *Tóth* Benő által elsikkasztott összeget eddig 33871 forint 11 krajcárban s így a pénztárt ér kárt a kamatvesztéssel együtt 39342 forint 89 krajcárban állapította meg. Miután a felelős tisztviselők eddig önként 33070 forintot térítettek meg, a közgyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy az összeget meghaladó hiányt a tartalékalapból fedezi. A közgyűlés végre közzönetet szavazott a belügyminiszternek a szakértők kiküldéséért és dr. *Bosnyák* Zoltán miniszteri titkárnak a vizsgálat fáradságától való felmentéséért.

— **A szabó-kisiparosok gyűlése.** A szabó kisiparosok ma az aránytalan megadóztatás miatt gyűléseztek *Ze ser* Sándor elnöksége alatt. *Wespa* Sándor előadó határozati javaslatot nyújtott be, hosszú beszéd kíséretében, amelyben azt fejtette ki, hogy a szabó kisiparosok nem bírják a terheket és elvárják az adókövető bizottságtól, hogy velük szemben méltányos legyen. A javaslatban kimondták, hogy küldetésük után felterjesztést intézzenek a pénzügyminiszterhez a méltányos megadóztatás végett. *Schwach* Imre ellenezte a feliratot. A gyűlés azonban *Wespa* Sándor határozati javaslatát fogadta el. Ezután öt tagu küldöttséget választottak.

— **Eleven fáklyák.** Borzalmas szerencsétlenség történt ma délelőtt *Selmeczi* Márk virágkészítő műhelyében, a *Vörösmarty*-utca 20-ik számú házában. A műhelyben ugyanis a villamos világítást rendezik be. A szerelő munkájukhoz benzin-lámpást használtak, hogy a forrasztót megolvasszák. *Goldstein* Riza tizenhét éves elárúsítónő nem vette észre, hogy a forrasztó láng mellé került és fellelkte. A lámpa fellobbant és a szerencsétlen leány ruháját lángra lobbantotta. Az illetet tulajdonosa *Selmeczi* Márk és *Braun* Giza munkásleány segítségére siettek és lerángatták az égő ruhákat. A szerencsétlen teremtés akkor már egész testén súlyos égési sebekek szenvedett, megmentői is súlyosan megsebesültek. A mentők mind hármukat a Rókusba szállították.

— **Vörös krónika.** *Lausch* Illés tizenöt éves aranyműves inas ma este tizedfelőrkora a Rombach-utcai házban összeesett egy társával, aki előlrántott egy ráspolyt és *Lausch* hasába szurta. A gyilkos fiu elmenekült, *Lausch* pedig haldokolva vitték a Rókusba. *Hock* Tamás cipész Szerdahelyi-utca 16-ik szám alatt levő lakásába ma este nyolc óra tájban betét egy szikár, magas férfi. A szobában *Hockné* a pénztét olvasgatta, három kisebb gyermeke már aludt.

— Itt lakik *Weisz* Károly? — kérdezte az idegen.

— Nem tudom, kérdezze meg a házmestertől, — felelte az asszony.

A magas férfi erre torkon ragadta a gyöngy asszonyt, a földre teperte, a pénzt magához vette és elmenekült. *Hockné* kilencéves kislánya találta meg elaléltan a padlón. A házbeliek rögtön felmosták. A támadó azonban elmenekült.

A *Krisztina*-köruton *Trepits* József huszonkét éves cserepessegéd egy társával együtt belekötött az 1417-es számú rendőrbé. A nyilván részeg legények már bántalmazni is akarták a rendőrt, amikor ez önvédelemből kardjával rávágott *Trepits* kezére, ahol átvágta az ereket. A társa e közben elszaladt. A 37-es számú rendőr bekötözte *Trepits* ereit, akit kisebb sérüléssel vittek a Szent-János kórházba a mentők.

— **Ös-Budavára.** Prince O-Kábe társulata állandóan óriási hatást ér el bámulatra méltó produkcióival. Méltóan egészítik ki a főbb művészek és a variété fényes műsorát. Páholok és rezervált helyek előrelátása nagyon ajánlatos, mert a színházi pénztárnál nagy a tolongás, és a jegyeket gyorsan elkopdadják.

— **A rennesi tárgyalásról,** amelynek fázisait élénk érdeklődéssel kíséri a közönség, a *Telefon* *Harmond* — távirati jelentések alapján — már a délutáni és esti órákban részletes tudósítást olvastat fel. E felolvasások kezdetét mindig riadójel fogja tudatni.

(x) **Katonazene és cigánymuzsika — otthon.** A *Telefon* *Hirmond* holnap (kedden) este 8 órától 11 óráig felváltva katonazenét és cigánymuzsikát közvetít hallgatói szórakoztatására.

Hamis állampapírok.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, augusztus 7.

Gagitscher Istvánt, az állampapír-hamisító, volt pénzügyminiszteri számtisztet ma délután elfogták *Grácban*. A vizsgálatot vezető *Eperjessy* fogalmazó tegnap megtáviratozta Bécsbe, hogy hol lehet *Gagitscher* valószínűleg megtalálni, de a bécsi rendőrség még nem válaszolt a táviratra. Ezért a rendőrség ma mindenfelé megküldte *Gagitscher* személyleírását, fényképét és az elfogatói parancsot. Ma este kapta a gráci rendőrségtől azt az értesítést, hogy *Gagitscher* letartóztatták. Így már néhány nap mulva *Gagitscher* elődjei, *Bozóky* és *Gubits* sorsára jut.

A hamis szelvényeket *Gagitscher* tudvalevőleg úgy készítette, hogy az elszakított szelvényeket összeragasztotta. A beváltott szelvényeket ugyanis az állampapírban százként géppel átlukasztják. Az átlukasztott szelvények a központi számvétséghez kerülnek, ahol számszerint elkönyvelik őket. Ez az elkönyvelés azonban gyakran csak évek mulva következik be. Addig a beváltott és átlukasztott szelvények a központi számvétség szekrényeiben hevernek. Az elkönyvelés után végre, egy bizottság jelenlétében, a szelvényeket az állampapírban eltélik. Ezeket az értéktelenné tett és megsemmisítésre váró szelvényeket lopta el *Gagitscher* és agyafurtt módon egész szelvényeket csinált belőlük. A csomagokba kötött szelvényeket ugyanis szemérmék szerint helyezik a lyukasztó gép alá, hogy körülbelül a közepe táján verjék át. A különböző csomagokon azonban nem kerül teljesen ugyanarra a helyre a lyuk. Egy kis ügyességgel tehát más-más csomagokból kivett két-két átlukasztott szelvényből könnyen lehet egy olyan szelvényt fabrikálni, amely az összeragasztástól eltekintve hajszálnyi pontosságra megegyezik az eredetivel.

Gagitscher István volt pénzügyminiszteri számtiszt, tartalékos szekerészhadnagy, 26 éves, budapesti születésű. Szüleinek Budán a Zárda-utca és Tuder-utca sarkán kis házuk és szatócsüzletük volt. Atyja már régebben meghalt, anyja pedig hét hónappal ezelőtt követte férjét a sírba. Egy fitestvére és két nőtestvére van. Hét évvel ezelőtt, az érettségi vizsga után állott a pénzügyminisztérium szolgálatába, mint számgyakornok. Két évi szolgálat után a budapesti szekerész-csodában lett önkéntes. Nagyuri paszsiói, költséges életmódja már ekkor összeütközésbe hozták édes anyjával. Az ellentétek idővel annyira kiélesedtek, hogy tartalékos tiszté történt kinevezése után, amikor már ismét elfoglalta állását a pénzügyminisztériumban, elhagyta szülői házát. Nemsokára aztán kinevezték számtisztnek és ekkor *Gagitscher* megnősült. Családi élete sem volt boldog. Felesége idegbeteg asszony volt és alig egy évi házasság után a *Liptómezei tébolydába* került, ahol még most is él. *Gagitscher* körülbelül ebben az időben a központi számvétségétől áthelyezték a vámházba a pénzügyigazgatóság számvétségéhez. Hivatalában sohasem volt pontos. Sokat mulasztott és munkáját is nagyon könnyelműen végezte. Két évig maradt itt, amikor tavaly egyszerre kimaradt hivatalából. A hivatalos lapban felettes hatósága háromszor felhívta, hogy jelenjen meg szolgálati helyén, mert különben kiléptetnek tekintik. *Gagitscher* nem jelentkezett és így törölték a tisztviselői névsorából. Életmódját innét kezdve homály borítja. Néhány hónap mulva meghalt az édes anyja is és ő elment a temetésére, azontul azonban nem mutatkozott odahaza. Utazgatott, nagyuriasan élt, szórta a pénzt, mindenfelé. Néha

néha fellátogatott a pénzügyminisztériumba, amikor aztán alkalmas pillanatban belopozott a számvétséghez és ott — elég csodálatos — hozzáférkötött a szelvénytartó szekrényhez és megdezsmálta.

A csaláslár a *Magyar Távirati Iroda* ezt a komünikét közli:

Mindössze a 4^{1/2}-os ezüstjárdék két darab kuponjáról van szó. Ezt a két kupont olyan módon állították elő, hogy két más beváltott szelvénynek a darabját összeragasztották. Az államadósságok szelvényeit ugyanis két végükön lyukasztják át és két szelvénydarabnak az összeragasztása csak azokban az elenyészően csekély számú esetekben lehetséges, mikor a lyukak közel vannak egymáshoz. A tettség gyanúja azonnal *Gagitscher* Istvánra, a hanyagság miatt elbocsátott számtisztgyakornokra irányult. *Gagitscher*, akit a pénzügyigazgatóságtól, ahol ideiglenesen volt alkalmazva, elbocsátottak, f. évi július 23-án egy ismerősének látogatására megjelent az államadósságok osztályának helyiségében. Egy őrizetlen pillanatban, amikor a visszaváltott szelvények csomagját a szokásos hat évi megőrzés céljából el akarták zárni, sikerült neki egy szál kupont tartalmazó csomagot eltulajdonítani. A hiányt azonnal észrevették és a megindított vizsgálat kiderítette, hogy ennek a címletnek összes többi beváltott szelvényei megvannak. *Gagitscher* három darab ilyen összeragasztott szelvényt prezentált; egy harmadik szelvényt visszautasítottak. *Gagitscher* családja tehát igen csekély mértékben sikerült és teljesen ki van zárva, hogy költséges életmódját, amit több lap tévesen jelentette, ennek a csalásnak a jövedelméből fedezte, mert a család pár forint nyereséggel járt rá nézve.

Beaurepaire-hecc.

— Francia ötletek. —

A francia humor pompás formákban nyilatkozik meg *Quesnay de Beaurepaire*, a nagy főúró rovasára. Amióta oly szépen fölülleték, amióta a hadbírósg elnöke kinevette, vilóságos *Beaurepaire-hecc* van Franciaországban. A rosszakaratú ostobákat nem szokták kimélni. Ime a két legújabb termék ezen a téren.

I.

A *Figaro* írja: Hetek óta új társasjáték járja a francia társaságokban. Különösen a fürdőzők üzik nagyban ezt a társasjátékot, amely röviden a következő. A háziasszony, vagy a társasjáték rendezője kis papírlapokat oszt ki a társaság tagjai közt. Ezekre a papírszeletekre aztán mindenki ráír egy olyan bizonyítékot, amelynél fogva *Quesnay de Beaurepaire* rellétné *Dreyfus*. Az összes papírszeleteket egy kalapba teszik, s összekeverik. Aztán egyenként fölolvassák, s miután a társaság alaposan kikacagta magát, következik a társasjáték fontosabb része. A „legjobb” bizonyítékokat *nyomatott címmel készen kapható* borítékba teszik, s föladják a postán. A borítékra pedig a következő cím van nyomtatva:

Quesnay de Beaurepaire
urnak

Bizonyítékok!! Páris.

Egy ilyen boríték ára egy sou, és minden papírkereskedésben kapható. A francia lapok statisztikája szerint a derék *Beaurepaire* eddig már vagy huszezer ilyen bizonyítékot kapott, s előlráthatólag fog még kapni körülbelül nyolcvanezeret.

Igy adják össze neki a százezer bizonyítékot országos gyűjtés útján, nemzeti ajándék gyanánt.

Hogy egyiket se teszi az ablakába, az bizonyos!

II.

A második hecc már kissé komolyabb jellegű. Az *Agence de Paris* jelentése szerint *Viviani* szocialista képviselő a kamara megnyitása napján azzal a kérelemmel fog a kormányhoz fordulni, hogy rendelje el *minisztereknek a pöröknek a revízióját*, amelyekben *Quesnay de Beaurepaire* mint a köztársaság főügyésze szerzett. Hivatkozni fog arra, hogy a jeles ur vagy örült, vagy ostoba, amennyire a *Dreyfus*-ügyben előterjesztett bizonyítékai alapján itélni lehet. Tudja isten, a *Ká-fle* bizonyítékokhoz hasonló dolgok alapján hány ártatlan embert juttatott börtönbe!

Viviani nem tréfaképpen, hanem egészen komoly célzattal teszi meg ezt az interpellációt. Hogy lesz-e eredménye, azt még nem tudjuk.

De annyi bizonyos, hogy ez a jó ötlet megborzongatja az ember hátát. Tassák csak azokra!

bizonyítékokra gondolni, mer aztán arra, hogy ez az ember évek hosszú során keresztül vádolt, itélkezett annál a forumnál, ahonnan nincs föllebezés...

Gyalog és pénz nélkül.

— Jelenet. —

Egy Gérard nevű francia nagy összegbe fogadott, hogy Párisból gyalog és pénz nélkül megy Moszkvába és vissza.

Egy ur: Mindent?

Egy másik: Mindent. Az utolsó krajeáromat is elvesztettem. Nem tudok mihez fogni. Nincs a teremtesben vesztes, csak én.

Az egyik: Az rossz, ha úgy nincs pénze az embernek. Csinálni kell valamit. Mit tud?

A másik: Semmit. Állás kellene.

Az egyik: Hm. Az nehéz dolog. Ki kell esze'ni valamit. (Kis gondolkodás után:) Tudja mit? Menjen gyalog.

A másik: Ön alighanem örült. Hova menjek gyalog?

Az egyik: Ez a legjobb kereset. Fogadjunk, hogy ön pénz nélkül gyalogol el Moszkvába és vissza. Fogadjunk! Én fogadok, hogy ön nem megy el.

A másik: Én nem fogadok; persze, hogy nem megyek el. Mit csinálók én nyolc órákor Moszkvában?

Az egyik: Ön elindul gyalog és pénz nélkül. Adok husz forintot vasutra, s beküldjük a hirt a lapokhoz.

A másik: Mondhatom, jó.

Az egyik: Ön megérkezik valami városba, kocsiba ül és körüljárja a szerkesztőségeket. Mindenütt elmondja, hogy gyalog és pénz nélkül megy Moszkvába. Kap pénzt. Fölolvastat is tart, kap pénzt.

A másik: Hisz ez remek!

Az egyik: Így eljut Moszkvába s más uton tér vissza. Legjobb lesz hajón, a Vaskapun át. Amióta ez megnyitott, nagyon sokan gyalognak.

A másik: Pompás!

Az egyik: Itt van vasutra husz forint, kocsira, élelmészre kétszáz. Most induljon el, a nyereségen majd osztozunk. Tehát fogadjunk, hogy ön nem megy Moszkvába.

A másik: Fogadjunk!

Az egyik: Gyalog és pénz nélkül?

A másik: Gyalog és pénz nélkül. Áll a fogadás. Pro forma fogadjunk egy pusziba. Tehát a jelszó: gyalog és pénz nélkül. Itt van kocsira egy forint, siessen a pályaudvarra.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Hazai és külföldi ipar.** A fővárosi sertés-végzőhídi hűtési stb. gépberendezések szállítása iránt annak idején a fővárosi tanács pályázatot hirdetett, melyben hazai és külföldi gyárak vegyest vettek részt. Ezek között a hazai Róck-féle gyár tette a legelőszöb ajánlatot, — a fővárosi tanács mégis jónak találta a pályázatot a külföldi gyármányt szállító Nicholson cégnek odaitélni. Eljárását azzal inokolta, hogy bar Róck ajánlata 40.000 forintra olcsóbb, a másik ajánlat mégis a mérnöki hivatal jelentése alapján az üzemi költségek tekintetével Róckkal szemben 60—80.000 forintra előnyösebb. A hazai Róck-cég megfellebbezte az ügyet a közgyűlés elé, amely azt határozta, hogy mindkét pályázat adassék ki a Magyar Mérnök-Egyesületnek és a József-műegyetemnek felelőbírálat végett.

Most érkeztek vissza a tanácshoz ezen szakvélemények, melyek majdnem egybehangzólag oda-szólnak, hogy mindkét ajánlat egyformán megbízható és Róck nemcsak hogy nem drágább 60—80.000 ftal a külföldi anyagot szolgáltató Nicholson cégnél, hanem tekintetbe véve az összes műszaki tényezőket és üzemgazdasági előnyöket, melyeket a városi mérnöki hivatal Nicholson javára fordított, a két pályázó között költségek dolgában különbség nincs. A főváros most gyakorlatilag alkalmazhatja a polgármester legújabb rendelkezését, mely szerint a hazai ipart akkor is támogatni kell, ha az némi anyagi áldozattal is jár. A jelen esetben pedig ettől sem kell tartani. A főváros közgyűlése remélhetőleg nem szegődik a hazai ipar ellenségévé.

(*) **Adókövetés.** A fővárosi VI/a. kerületi adókövető-bizottság holnap augusztus 8-án a kövekező új helyrajzi számú hazai kban összeirt III. oszt. kereseti adójavaslatokat tárgyalja: 4186/5. számtól 4205. számig.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Wallenstein trilógia megzenésítése.** Egy milánói levél rendkívül érdekes hírt jelent. Ernesto Barti Schiller Wallenstein-trilógiájából operaszöveget készít, amelynek a megzenésítője — Mascagni lesz. Az ifjú maestro 1904-ig akar evvel a munkával elkészülni.

** **Sarasate a spanyol királynő előtt.** Krisztina régens királynő San-Sebastianban legutóbb Sarasate, a világhírű hegedűművészt fogadta, aki a királynőnek ajánlott egyik legújabb kompozícióját mutatta be. A királynő a művésznek egy értékes gyűrűt és étábotot ajándékozott.

** **Fővelét a Solymossi-színháziskolába.** A beíratások a Solymossi-színháziskolában augusztus 16-án kezdődnek az intézet József-körút 18. szám alatti új helyiségében és bezárólag szeptember 10-ig tartanak. A felvételre jelentkezőket mindennap délután 3—6-ig vizsgálják meg, még pedig 3—4-ig a drámai növendékeket, 4—6-ig pedig azokat, akik az operett-osztályba óhajtanak belépni. A jelentkezőktől elegendő előképzettséget, kifogástalan beszédet hangot és szép termetet követelnek. A növendékelölteknek szülőjükkal vagy gyámjükkal kell jelentkezni. A lehetőségesebb és legszorgalmasabb szegénysorsu növendékek közül hárman kétszáz és száz-száz koronás ösztöndíjakat kapnak, mire névze a Népszínházban tartott vizsgálatok után a növendékek szavazata dönt.

** **A Városligeti színikörben Dreyfus, az Ördög-sziget áldozata** című dráma tegnapi előadása zsufolt ház előtt folyt le. A darab, mely a közönségre mindannyiszor nagy hatást gyakorol, továbbra is a műsoron marad. Az igazgatószáz Hegyi Arankát rövid vendégszereplésre szerződtette és a jeles művész legközelebb egynéhány kedvelt operett-szeropében fog fellépni. A *színtalok varázsa* című új énekes bohózat szerepeit a héten már kiosztják. A két ember tragédiája továbbra is műsoron marad.

** **A Comédie Française — egy Coquelinnel.** Az idősebb Coquelin ugyanis már néhány esztendőn át évről-évre szabadságot kapott, hogy a Théâtre Françaisban játszassék. Most ismét szabadságot kért egy esztendőre és kollégái végképp felmentették őt minden kötelezettsége alól. Az idősb Coquelin nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a Comédie fénye emelkedjék, de méltó utódja maradt a színháznál: Coquelin fils. Nem is nagyon sajnálják a kollégái tehát a távozását.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Polónyi-Splényi sajtópör.** Polónyi Gézának Splényi Ödön báró rendőrtanácsos ellen indított sajtópörében Oláh András vizsgálóbíró a vizsgálatot befejezte. Minthogy azonban az ügyiratokhoz még egynéhány fontosabb iratot kell csatolni, a vizsgálóbíró ujjal megkereste a belügyi és földművelésügyi minisztériumot, hogy a szükséges iratokat küldje be. A sajtópör az ősz folyamán kerül tárgyalás alá.

§§ **Lefőzték a herceget.** Érdekes pör foglalkoztatja most Páris egyik kerületi bíróságát. Még abban az időben, mikor a szépséges Ward Klára az ó Rigó Jancsija helyett Ch'may herceget boldogította szerelmével, a herceg Whister angol festővel megfisttette családja arcképét, amelyen boldog megelégedéssel öleli keblére a szép Ward Klára legkisebb gyermekét. Hétszáz frankban alkudta ki a festmény árát a művész, de mire elkészült vele, Ward Klára hegyen-völgyön túl volt a cigányprimással. Ilyen körülmények között a herceg csak nem akaszthatta fel a szobájában a családi boldogság festett allegóriáját s ballani sem akart a kép átvételéről. Keroken elutasította tehát a művészt. Whister erre bepörölte a herceget, aki mindenféle kifogással mostanig buzta a pörökést. A művész, hogy bosszút álljon a sok huza-vonáért, a multkoriban beküldte a képet a párisi szalonnak, kiállítás végett. A kep be is került a szalonba s egész Páris a hercegen kacagott. Most a herceg a bírósághoz fordult s arra akarja kényszeríteni Whister, hogy az eredeti festményt tiltsák ki a képkiallításból.

§§ **Cserélünk.** Eddig úgy volt, hogy ha valamelyik budapesti végrehajtót megkérdeztünk volna, hogy: Hallja az ur, megcserélne-e a vicispánnal? — biztosan azt felelte volna: Cserél ám az ördög! Mert a végrehajtónak olyan uri dolga volt, hogy az igazságügyminiszter maga is megírigyelhette. Agyon-

„foganatosították” a félvilágot s ezenközben dagadt a bugyellárisuk. Hiába panaszkodott aztán a szegény kis krajzler, hogy a végrehajtási költségre megy el a vánkos cibája. Az özvegy asszony meg hiába sirt; hiába rimánkodott, vitték az ingóságát kegyetlenül. A stereotip felelet az volt: Hja! Drága az igazság! Most az igazságügyminisztériumban szorgalmasan dolgoznak egy törvényjavaslaton, mely szerint ezental a végrehajtók nem az egyes eljárások után kapnak díjat, hanem állandó fizetésben részesülnek, épp úgy, mint a többi államhivatalnokok. Ezenkívül még egy üdvös reform lép legközelebb életbe, mely szintén a végrehajtók aranyainak a csökketését jelenti. Ujpest volt ugyanis eddig a budapesti végrehajtók Eldorádója. Most Ujpesten járásbírószágot állítanak fel s ezzel is jelentékenyen megcsökken majd a végrehajtók jövedelme. Ugy áll már most a dolog, hogy a végrehajtó urak a törvénykezés olcsóbbá tétele érdekében kénytelenek lesznek valamivel kisebb lakást tartani s tizezer forint évi jövedelem helyett két ezerrel beérni. Ami nem is olyan nagy veszedelem, ha elgondoljuk, hogy egy pár száz bíró, tanár, meg egyéb jobb sorsra érdemes ember él meg ezen a kosztón. Persze, hogy lesz ebből peticiózás, jajveszékés, ami azonban sehoggy sem fog használni! Ha a szegény ember bőre bánja, rá kell szoritani még a végrehajtót is, hogy cseréljen a vicispánnal.

TÁVIRATOK.

A 14. §. ellen.

Prága, augusztus 7. A szociáldemokraták tegnap délelőtt a Grabenen csöndes sétat rendeztek a 14. §. ellen való tiltakozásképp. A sétaban öt-hatezer ember vett részt. A tüntetés nyugodtan folyt le. Csak végefelé vonult néhány tüntető a Vencel-térre, ahol énekelni kezdtek, de a rendőrség fölszólítására nyugodtan viselkedtek.

Konstantinápoly, augusztus 7. Csak most tudódott ki, hogy a Jildiz-kioszkban néhány hét előtt összeesküvést szöttek a szultán ellen, melynek élén egy dandárparancsnok állt. Az összeesküvők az ifjú török párthoz tartoztak, akik nincsenek megelégedve Abdul Hamid szultán uralkodásával és tervük az volt, hogy Murádot, a fogságban levő volt szultánt kiszabadítsák és újra trónra ültetik. Az összeesküvés azonban kiindódott és az összes cinkosokat elfogták. Murad szultán öreit pedig szaporították. Az elfogottaknak azóta nyomuk veszett.

Laibach, augusztus 7. Mind a keresztény-szocialista, mind a szociáldemokrata munkások ma gyűlést tartottak, amelyen a cukoradó ellen és a sör és petróleumadó emelése ellen hoztak határozatokat. Mind a két gyűlés nyugodtan folyt le.

Salzburg, augusztus 7. A meg-megújuló tüntetés miatt, hir szerint, még ma elrendelik a kisebb ostromállapotot. Ma este Welsből dragonyosokat várnak ide.

Bécs, augusztus 7. Ma este 14 szociáldemokrata tiltakozó gyűlést tartottak; ezek közül kettőt hatóságilag feloszlattak, a többi nyugodtan folyt le. A gyűlések után nem voltak tüntetések.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, augusztus 7. (Gabonapiac.) Az időjárás miatt nagyon kedvező aratás és a rekkenő hőség következtében a forgalom a legszűkebb keretben mozgott. Buza 1/4 márkával olcsóbb, rozs tartotta magát. Zab változatlan. Az idő nagyon meleg.

Berlin, augusztus 7. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négy százalékos magyar aranyáradék ——. Magyar koronáradék ——. Osztrák hitelrészvény 242.50. Osztrák-magyar államvasut 150.10. Déli vasut 33.50. Északnyugati vasut ——. Elbavölgyi vasut ——. Orosz bankjegy készpénz ——. Buschtiehradi ——. Orosz bankjegy 216.05. (Ultimo.) Lombard ——.

Frankfurt, augusztus 7. Árfolyamok augusztusra. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 242.70. Osztrák-magyar államvasut 150.40. Déli vasut 33.90. Osztrák aranyáradék ——. Olasz járadék ——. Laura-kohó ——. Harpeni ——. Discont ——. Alpési ——. Bécsi bankgyesület ——. Csendes.

New York, augusztus 7. Liszt helyben 2.65. Buza augusztusra —, szeptemberre 74.3/8, decemberre 76.7/8. Tengeri augusztusra 36.3/8.

Chicago, augusztus 7. Buza augusztusra 69.—. Tengeri augusztusra 30.3/8.

LODEN	Iskola-öltöny	3.50
LODEN	Fiu-mencsikoff	7.—
LODEN	Férfi-köpeny	12.—
LODEN	Kocsis-köpeny	10.—
LODEN	Havelok	8.—
LODEN	Rövid kabát	8.—
LODEN	Vadász-öltöny	16.—
LODEN	Turista-öltöny	14.—

Sacco vattával bélelve	6.—
Szörme-sacco	10.—
Vadász-sacco	9.—
Vadász-bunda	18.—
Kocsis-bunda	20.—
Utazó-bunda	35.—
Szörme-mencsikoff	40.—
Gazdasági bunda	16.—

RENDELJENEK CSAK
a „TIROLI”-nál
JUSTITZ LEOPOLD
speciálísta loden-öltönyökben
Bécs, IX., Währingerstrasse 48.
Mintákat és képes árjegyzéket ingyen és hármentva
LODEN
LODEN
LODEN
LODEN
LODEN
LODEN
LODEN
LODEN

KÜLÖNFÉLEK.

Valahol...

Valahol egy nóta csendül
Hegedűjén a cigánynak:
Egy kis lányról — egy kis lánynak
Olyan régen muzsikálnak:
Odabent meg úgy alusznak
Még se hallják
A cigánynak muzsikáját.

Mi hozzánk is áthallatszik
A kis lányról az a nóta,
Hallgatjuk is vágó szívvel
Isten tudja hogy mióta,
S a szívünkben egyszerre csak
Nóta csendül
Boldogságról — szerelmről!

Horváth Elemér.

— A király és az anyóka. Mint ahogy a mesékben szokás: a király ismeretlenül elvegyül népe közé, hogy egyenlően tapasztalatokat szerezzon. Oszkár svéd király nemrégiben kirándulásközben meglátott egy öreg asszonyt. Oda ment hozzá. De nemcsak hogy hozzá ment, hanem egyszerűen egy aranyat adott neki. Az anyóka megköszönte az adományt, de becsületes észjárással úgy gondolta, hogy még egyebet is kell tennie, hogy eléggé hálás legyen. És a következő beszélgetés támadt a király és az öregasszony között:

— Ha elfogadnám tőlem egy pár harisnyát, megkötném és elküldeném neked — így szólott az öreg asszony.

— Köszönöm — felelte a király — de nagyon csinosnak kell ám lennie.

— Milyen szín tetszik neked a legjobban? ... Szereted a szürkét?

— Igen, a szürke pompás lesz. Ez a szín nagyon jól illik azoknak, akik mind olyan öregek, mint te és én.

— De hová küldjem neked a harisnyát?
— Ezt majd, úgy hiszem, megmondja majd a papod.

A beszélgetésnek vége lett. Az anyóka pedig fölkereste bizonyosan a papot s most nagy áhitattal kötöget, kötöget...

— Ada Jurke ivadéka. Pellmann bonni tanár megtalálta és identifikálta Ada Jurke híres alkoholista kétszázkilenő lemenő ágbeli rokonát, illetőleg ivadéka. Ada Jurke született 1740-ben és meghalt 1800-ban. A hétszázkilenő ivadék közül hetet gyilkossággal, hetvenhatot egyéb büntetési vádokkal, százezerhatszázötvenöt hivatásos koldus volt, hatvanegy a közbiztonság rovására élt, százezerötvenegy pedig prostitúciónak adta magát. Az egész család körülbelül öt millióba került Németországnak, számítva a szegényházi, menhelyi, fogyházi, felügyeleti, stb. költségeket is.

REGÉNY.

'007.

— ELBESZÉLÉS. —

Írta: RUDYARD KIPLING.

A nép nevetni kezdett, a hosszú szakálu idegen pedig mindenkit megnyugtatót az íránt, hogy Evanst éppenséggel nem tartja gentlemannek.

'007 meg volt semmissülve. Soha nem látott még kisiklott vonatot s a látvány megborzasztotta. De a munkások vidáman dolgoztak s '007 félolme bámulatba vezett mikor, megpillantotta a Mogult.

Kerekai köré ásókkal esatornákat vágtak, vasdorongokat tettek alája, aztán utat vájtak az egész alkotmányának, körül övezték a daruval. Ezalatt '007 visszahúzta a kocsitörmelékeket s pirkadáskor harminc-nyegen ember munkálkodott, hogy rendbehozza a vágányt. Hajnalban a mozgatható kocsikat egy másik lokomotív magával vitte s a vonal szabadá lett. '007 keresztbe rakott síneken nagy nehezen felcipelte Mogult a vágányra, míg zökkenve újra a sínekre illeszkedett. De lelke meg volt törve és vidámsága elveszett.

— Nem is volt disznó! — ismételte gyászosan. Csak egy hívány malac. S éppen neked kellett kiszabadítanod.

— De a hosszujártauk nevére, nem értem, hogy történhetett ez! sziszegte '007.

— Történhetett! Egyáltalában nem történt

— Pompadour marquise fűzője. Versaillesban egy gyűjtő hagyatékának az árverése alkalmával érdekes leletre akadtak. Egy fűzőre, amelyről hitelesen kimutatták, hogy Pompadour marquiseé volt. A fűző szövete elég durva, ellenben a varrása rendkívül finom és a halsontok igen erősek. A legkülönösebb azonban az, hogy a fűzőn egy kis zseb is találtatott. Egy kis zseb, amely annyi lángoló szerelmes levélkét rejtgetett. Ez a zseb állítólag a legerősebb az egész fűzőn. Erősebb, mint minden egyéb összevéve azon a fűzőn.

— Muzsika és konyha. Egy könyvben, amely visszaemlékezéseket foglal magában hírneves muzsikusokról, Rossiniról is olvasható egy és más. Rossini tudvalegőleg nagy gourmand volt s amikor abba hagyta a komponálást, a konyhaművészetnek szentelte magát, s amint azelőtt melódiákat komponált, utóbb pompás ételeket eszelt ki. Belső barátságban is volt Párisban mr. Carème-mel, egy pénzkirálynak a szakácsával. Ez a szakács egy napon pástétomot küldött Rossininak egy skatulyában, amelynek a fedelén röviden ez volt:

Carème à Rossini!

Rossini nagyon büszke volt erre a megemlékezésre és hálából egyenesen a szakács számára egy dalt komponált, amelyre egyszerűen ezt írta:

Rossini à Carème!

A legnagyobb hódolattal azonban a csiperkegomba iránt viseltette Rossini, aki egy alkalommal gróf Gallenberg egykori bécsi színházigazgatójának így jellemezte ezt a gombafajt:

— A csiperkegomba a gompák Mozartja. Igazán nem tudom mással összehasonlítani a Don Juan-t, mint a csiperkegombával. Mind a kettőnek meg van az a közös tulajdonsága, hogy minél többet élvez belőlük az ember, annál jobban izlenek.

— A török nők nevelése. Lent a Balkánon, Törökországban is nyomról-nyomra hódít az európai civilizáció. Meglátszik ez már a török leányifjúság nevelésén. Csaknem mindegyik jobb török házból van már európai guvernánt, nevelőnő, akire rábizzák a gyermekek nevelését. A török leánykák ilyen módon csaknem teljesen európai nevelésben részesülnek, tudnak franciául, sőt angolul és némelyik is sokan, járatosak az irodalomban és értenek a muzsikához. A török leányt rendszeresen már nagyon korán elzárják, gyakran már tizenegy-tizenkét esztendőskorában. Hisz a török lányok néha már tizennégy, sőt tizenhárom esztendőskorukban is férjhez mennek. A modernül nevelt leányok természetesen nem tehetik boldoggá az igaz hitű 6-törököket, ellenben szívesen fogadják őket élettársul az új török fiatalok, amely szintén átengedi magát a civilizációnak, s amely az asszonyban élettársat lát és nem rabszolgát. Az ilyen modern török nő szembevetődően

kiválik elmaradt társaitól. Hanem már a régi idők török asszonyai is szívesen érintkeznek művelt európaiakkal. Vannak török családok, amelyek, bár hivatalosan nem szabad arról tudni, *jour fixe*-ket adnak, amelyeken a ház urnője európai urakat és hölgyeket fogad, éppen úgy, mint egy nyugateurópai nagyvilági hölgy. Nem sok családnál van ez így, azonban a háremekben szívesen látnak európai hölgyeket, még a legzárkózottabb háremben is. Egy német hölgy leírta egy háremben való látogatását, mely alkalommal a háremhölgyek oly kíváncsisággal tanulmányozták a toalettjét, hogy még a legdiskrétebb toalett-darabokat sem hagyták el.

— Csak mindig amerikaiasan. A New York Evening Telegram, New York egyik lapja a föllendítés érdekében sok mindenféle reklám után a következőt találta fel: Egy fiatal nőt szerződtetett arra a célra, hogy napról-napra egyebet se tegyen, mint hogy New York utóain sétáljon. Ezáltal arcképét napról-napra közölte a lap s huszonöt dollárnyi jutalmat tűzött ki annak, aki identifikálni tudja a nőt. Természetes, hogy a lapot mindenféle kapkodták s mindenfelé keresték a fénykép eredetijét. New Yorkban ennek következtében nappal bajos volt asszonyfélének kimenni az utcára. Huszonöt dollár jó pénz semmiért, azért érdemes egy kicsit molesztálni is a hölgyeket. Bele is kellett végre avatkozni a dologba a rendőrségnek, mert a leányok és asszonyok még sem érezték jól magukat, ha akarki elébük állt, jól a szemük közé nézett, talán itt-ott meg is fogták a karjukat, hogy hamar el ne illan hassanak.

— A francia vasut. A francia vasuti társaságok nemrég megjelent statisztikája szerint 1898-ban százhatszázötven millió vasuti jegyet adtak ki. Ezek közül tizenhat millió első osztályú, ötvenkét millió második osztályú és százegy millió harmadik osztályú volt. Ugyancsak ez a statisztika mutatja ki, hogy minden hét millió emberre egy haláleset esik és minden háromszázötven ezer utas közül egy megsebesült. Husz haláleset közül csak ötöt okozott vasuti szerencsétlenség; tizenketten saját ügytelenségük miatt veszték el, hármán pedig öngyilkosok lettek. Ennek következtében vasuton még elég bátorságos az utazás, nem kell éppen mindjárt végreendetet csinálni, ha beülünk egy kupéba.

— A gombos bot. Egykor, a múlt századokban divatban volt, hogy az orvosok aranygombos botot viseltek, s a legtöbb arcképen, amelyet orvosról festettek, ott volt az aranygombos bot gombjával a kép orránál. Persze az életben is ott tartogatták az orvosok az aranygombot az orrukánál, aminek nagyon egyszerű volt a magyarázata. Azok az aranygombok üresek voltak s a nyílásokon át az orvosok illatos holmikát szagolgattak, amíg ragadós betegségben szenvedőknél, vagy olyan betegknél időztek, akik körül nem volt nagyon illatos a levegő.

semmi! Csak éppen így esett! Az utolsó forduló-nál neki robottam, azt hittem, valami görény, hiszen majdnem olyan kicsiny. Meg se nyekent, de én már éreztem, hogy kerekem emelkedik; éppen a kormány alatt történt. A síneket nem tudtam újra megfogni, egyszerűen kifordultam. Aztán éreztem, hogy siklik tőve bal hajtókerekem alatt, egészen zsiros volt. Felemelkedtem a kazánom, aztán hamarosan künn fektüdtem a mezőn, míg széntartómból minden szén nyakamba zuhant s az öreg Evans véresen, eszméletlenül fektüd előttem. Hogy össze vagyok-e törve? Egy szög, egy csavar nem maradt bennem épen.

— Hm, mondta '007. Mit gondolsz, milyen nehéz vagy?

— Eltekintve a gazoktól, akik rajtam vannak, nyomok vagy százezer fontot.

— S a malac?

— Nyolevanat, mondjuk százat, de ötödfél dollárnál semmi esetre sem ér többet. Nem borzasztó ez? Ideggyorsot és gutaitést kaphatni egyszerre! Mondom, éppen az utolsó forduló után... és a Mogul elől kezdte történetét, mert igazán azt sem tudta, hogy mit beszél.

— Hja! ez így van, mondta '007 fontoskodva. No de a zöldséges elég puha.

— Igen, az lett volna valami, ha hetven láb magas hidról zuhanok le a mély vízbe s minden emberemet agyonütöm, mint azt más lokomotívok szokták tenni! De így! Valami rongyos malac döntött ki, s te huzod haza a takarmány közül, míg ez a pimasz had szitkozódik rajtam! Mintha csak beteg teherhordó gebe volnék! Nem, ez gyalázat! Ne hívj többé Mogulnak, közönséges varrógép vagyok. Még a kéményemet is le fogják rólam gunyolni a pályaházban.

És '007, melyek tüzes tenzelve uiból lehült

s tapasztalása is erősen megnövekedett, lassan becipelte a Mogul gyors teherszállítót.

— Halló! Öreg! Egész éjjel uton voltál? fogadta a szemtelén Pony, ki éppen munkából jött. No, mondhatom, hogy meglátszik rajtad. Értékes!... Törékeny!... Felül!... Vigyázat!... Gyorsúri! Ez vagy te! Menj a gépgyárba, fejsd ki hajdából a zöldséget s add át magad a gépészeknek.

— Ne bántsd Pony, mondta '007 szigorúan, míg a forgó váltón igazgattak, — vagy velem gyűlik...

— Nem tudtam, hogy a vén kofa a te különös barátod, kicsikém. S különben is nem bánt valami udvariasan veled, mikor utoljára láttam.

— Tudom, de azóta már láttam egy kisiklott vonatot s festésem csaknem lepattant a bordámról. Soha nem fogok gunyolódni s különösen nem bosszantom új társaimat, ha tanulni akarnak. S nem fogom kigunyolni az öreg Mogult, bár tele lucernával és parajjal találtam meg. Egy kis malac okozta az egészet, nem nagyobb egy darab antracitnál. Láttam. Azt hiszem, mindenképpen érhet baleset...

— Elvezgeted! Nem rossz kezdetnek! szólott a Bibor Császár, előkelő tüköbrakalival és zöldbársony ülőhelyeivel, amelyek már tisztogatóra vártak, hogy a másnapi exprezs rendben legyen.

— Engedjék meg, hogy bemutassam önöket egymásnak! szólott Pony. Kicsikém, ime a Bibor Császár, akit tegnap este úgy megesdáltál s ösztintén szólva, meg is irigyeltél. Ez pedig, ő fensége, új kollegánk, aki előtt még igen sok mérföld van s amennyire eddig ösmerem, csak jókat mondhatok róla.

— Örülök, hogy megismerhetem, mondta a

+ Földműves hangyák. Az már általánosan ismert dolog, hogy a hangyák a legtehetségesebb építészek. Valóságos genialitással csinálnak utakat, hidakat, alagutakat. Azt is tudják róluk, hogy rendszeres állami szervezettel élnek, háborút viselnek. Dr. Linecum texasi tanártól most azt is megtudhatjuk, hogy kitűnően értik a földművelést is. Esztendőök hosszát figyelték meg őket, s könyvből írta meg tapasztalatait. Azt írja róluk, hogy igazi nemzetgazdasági rendszerrel vetnek és aratnak. Egyszerűen földbe ültetik a magvakat s ha elérkezik az ideje, összeyűjtik fáradozásuknak az eredményét.

KÖZGAZDASÁG.

A Kereskedelmi Bank félévi mérlege.

Budapest, augusztus 7.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ma tette közzé 1899. első félévi mérlegét, amely újabb bizonyossággal annak a fényes pozíciónak, amelyet ez az intézet nemcsak a hazai bankok, hanem általában a nagy kontinentális pénzügyi körök sorában elfoglal. A pénzforgalom bősége, minden irányban széleskörű összeköttetések, agilitás, a vezetésben való ötletesség, körültekintő megfigyelése a piac szükségleteinek, diszpozícióinak, a kezdeményezésben való bátorság, mozgékony és szoliditás jellemzik a Kereskedelmi Bankot, amely a letelt félévesztendőben valamennyi eddigi üzleteredményét meghaladó nyereséget mutat ki. Megállás nélkül halad tehát ez az intézet nemcsak a saját maga hálójának szakadatlan fokozódó gyümölcsötetésében, hanem abban a bizalomban is, amely munkájának és sikereinek egy a közönség, mint a pénzügyi körökben állandó kísérője.

A nyereség- és veszteség-számla adatai ezek:

Terhek: Az ügyvezető igazgatóság, a hivatalnokok és szolgák fizetése 203.951 frt 85 kr. Költségek: irodabér, irodai kiadások, nyomtatványok, bélyegek és egyéb költségek 133.535 frt 92 kr. Adók 100.014 frt 60 kr. Leírások különféle követelésekből 12.907 frt 17 kr. Leírások leltári beszerzésekből 2348 frt 46 kr. Az 1899. I. félévi nyereség 1.510.597 frt 03 kr., ehhez az 1898. évi nyereségáthozat 384.047 frt 51 kr. (1.894.644 frt 54 kr.). Összesen 2.347.302 frt 54 kr.

Nyereség: Nyereség-áthozat az 1898-ik évből 384.047 frt 51 kr. Tiszta kamatjövődő 1.108.263 frt 48 kr. A banképület jövődő 11.003 frt 13 kr. Nyereség a jelzálog-üzletről: illetékek és nyereség eladott címlekkől 286.236 frt 31 kr. Különböző jutalékok 203.606 frt 33 kr. Nyereség külföldi váltók és pénznemek után 69.216 frt 34 kr. Nyereség értékpapírokon és szindikátusokon 123.034 frt 51 kr. A főintézetek és kommanditok nyeresége: A befektetett tőke kamatainak és a kezelési költségek levonása után 104.752 frt 42 kr. Nyereség a váltó-üzletről: a befektetett tőke kamatainak és a kezelési költségek levonása után 52.140 frt 02 kr. Nyereség a hitelrészletek üzletről: a befektetett tőke kamatainak és a kezelési költségek levonása után 5002 frt 49 kr. Összesen 2.347.302 frt 54 kr.

A múlt évről áthozott nyereség-egyenleg figyelembevételével az első félév tiszta nyeresége 1.894.644-54 forint (az előző évben 1.785.249-33) ami

megfelel a részvénytőke 25-26%-os (az előző évben 23-24%-os) kamatozásának pro rata temporis. A múlt évről áthozott nyereség-egyenleg figyelembevételével az első félév 1.510.597 03 forintnyi tiszta nyeresége az elmúlt év első felének 1.416.240-37 forintnyi nyereségével szemben a részvénytőke 20-14%-os (múlt évben 18-88%-os) kamatozását adja pro rata temporis.

A mérleg egy egészében, mint egyes részleteiben öröndetes tanujelnek, hogy gazdasági életünk nem éppen kedvező viszonyai, az ország jó alapokon nyugvó és konszolidált üzleti organizációját, fejlődését megakadályozni nem képesek sőt még azt a nemzetgazdasági előnyt is rejthik magukban, hogy a vezető tényezőket fokozott munkásságra serkentik. Örömmel konstatáljuk, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi bank egy egész üzletmenetében, mint főbb üzletágaiban az idén ismét erős fejlődést mutat.

Az eredménynek e tetemes emelkedése főképpen az első félév kamatláborviszonyaira vezethető vissza, amelyek a kamatbevételeknek a múlt évvel szemben 90.000 frttal való emelkedését eredményezték.

A nyereség- és veszteség-számla többi tételei a mellett bizonyítanak, hogy a bank üzletének összes ágai, így pl. a jelzálogüzlet, a folyó banküzlet, a fiókok és kommanditok szép jövedelmességüket állandóan megtartják és különösen kiemelendően tartják e helyütt azt, hogy az alkalmi nyereségek a jelen mérlegben ez a kereskedelmi banknál rendszeres szokás, — csak igen mellékes szerepet játszanak. Mindössze csak két kisebb emissziónyereség, még pedig a 4 1/2%-os bosnyák kölcsön kötvényeinek és a Banque Internationale de Bruxelles első sorozatu részvényeinek értékesítéséből származott nyereség van elszámolva.

A Kereskedelmi Bank helyzetének megítélésénél fontos ama tény figyelembe vétele, hogy a nála elhelyezett betétek összege ismét 1-5 millió forinttal emelkedett, úgy, hogy a bank betétállománya, eltekintve a kincstár és a közhatalóságok betéteitől, 57-1 millió forintot tesz ki.

Kiváló érdeklődéssel bir a bank által elért az az eredmény, hogy dacára ama nagy nehézségnek, amelyekkel e téren meg kellett küzdenie, sikerült hat hónap alatt nyolc millió forint összegű saját címlett eladni, ami igen tekintélyes összeg. Ez által a jelenleg forgalomban levő záloglevelek és községi kötvények összege 132-8 millió forinttra rug (a múlt év június 30-án 125-9 millió volt.)

Mind ezek a jelenségek az általános helyzetet nem tüntetik fel olyan sötét színben, amint általánosan esetelni szokás, mert különben ki volna zárva az, hogy a bank, amely hazánk gazdasági viszonyai- val oly szoros összefüggésben van, még a legteher- robb munkásság és körültekintés mellett is ily kedvező eredményeket tudna elérni. Másrészt pedig a közölt adatok igazolják azt, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ügyletei biztos és egészséges alapokra vannak fektetve, valamint arra is engednek következtetni, hogy a bank jövedelmei továbbra is állandóan emelkedni fognak.

Ipar és kereskedelem.

Kamatlábemelés. A Német Birodalmi Bank a váltó leszámítolás kamatlábat 5%-ra, a lombardkamatlábát pedig 6%-ra emelte fel.

Az Országos Iparügyi Bizottság végrehajtó bizottsága Mallekovits Sándor elnöklété alatt tartott ülésében Gelléri Mór igazgató több folyó ügyről tett jelentést. Az egyesület egy szegedi gyufagyáros panaszára nemrég lépéseket tett a miatt, hogy a vasúti állomásokon elhelyezett automatákban idegen iparcikkeket árusítanak el. Az automaták tulajdonosa, a Magyar Automatagyár Részvénytársaság most arról értesíti az egyesületet, hogy az automatákban a gyufán kívül már csak a kölni viz az idegen gyártmány, és hogy a jövőben a társaság előnyben fogja részesíteni a magyar ipart a külföldivel szemben. A társaság választ a bizottság szívesen vette tudomásul. Öröndetes tudomásul vette továbbá a bizottság a hazai aszfaltipar érdekében a törvényhatóságokhoz és városokhoz küldött körlevélre érkezett első választ, amelyben Baja város tanácsa arról értesíti az egyesületet, hogy az utcaburkolatokhoz csak hazai anyagot enged használni. A Zürichben október 2-án és 8-án tartandó nemzetközi ipari jogvédelmi kongresszusra a bizottság Pompéry Elemért és Kelemen M. Istvánt kérte fel az egyesület képviselőjé- rére. A Nagyváradon augusztus 23-án tartandó kereskedelmi és iparkamarai országos értekezletre a bizottság Gelléri Mór igazgatót küldte ki. Igazgató bejelentette, hogy a Petőfi ünnep alkalmából az egyesület nevében koszorút küldött a budapesti Petőfi szoborra. A bizottság tudomásul vette. Frangois Lajos a pezsgős üvegek gyártásának meghonosítása ügyében újabb konkrét javaslatot terjesztett be. A bizottság végleges határozathozatal előtt kérdést intéz a hazai pezsgőgyárosokhoz, valamint az ásványvízforrások tulajdonosaihoz az évi palackszükséglet megállapítása végett, s azután meghallgatja valamely üveggyártási szakértő véleményét is, hogy a beszerzett adatok alapján érdemesnek mutatkozik-e a tervezett akció megindítása. Foglalkozott a bizottság az iparosok nyugdíjgyűnének kérdésével is, s az elnök javaslatára elhatározta, hogy egy szövetkezeti alapon létesítendő nyugdíjintézet tervezetének elkészítésére felkéri az Első Magyar Általános Biztosítói Társaságot. Szóba hozta továbbá az elnök az Akadémia megbízásából kiadott Freesky-féle Mesterségek Szótárának az egyes ipari szakok szempontjából való nyilvános megvitatását s javasolta, hogy a mű szakértők megbíralására fizet- tenként külön szakértők kéressenek fel. A bizottság a javaslatot elfogadta és egyelőre az ácsmesterségről szóló füzetre nézve Neuschloss Marcel, az asztalos mesterség füzetére nézve Thék Endre, a nyomdászati füzetre nézve Tanay József urat kérte fel szak- értőkkül.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Buda- pesten pénzben 19.— forint, aruban 19.50 forint. Bécs- ben a kontingentált készáru pénzben 21.20 forint, aruban 22.— forint.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár- pénzár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 1824 darab juh. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 22—23 1/2, kivételesen — kr, páronként 20—23 1/2 frt, közép- minőségű ürü 20—21 krajcár, páronként 16—19 fo- rint, anyajuhok legjobb minőség — krajcár, páronként 16 forint, kivételesen — krajcár, rackajuhok I. sz. minőségű — krajcár, páronként 16 forint, kiverési juhok — krajcár, páronként 11 1/2 forint. Szerbiai juhok páronként 12—15— forint. Kecskék — forint páronként. Valamivel kisebb felhajtás mellett, minthogy a kereslet is vala- mivel gyengébb volt, múlt heti árak mellett a vásár nehezképpen bonyolítottat le.

Bibor Császár s körültekintett a zsufolt esarnok- kon. Azt hiszem, elegendő vagyunk itt, hogy gyű- lést tarthassunk. Tehát: Ama méltóságomnál fogva, hogy a vonal mestorének neveztek, '007 barátunkat a lokomotivok egyesült társasága ren- des tagjának nevezem ki, bebocsátást nyer kerü- letem minden vagányába, raktárába s címe első osztályú gyorsvonat lesz. Mert igen jól tudom s hitelt érdemlő helyen is azt állították, hogy test- véreink negyvenegy mérföldet hagytak maga mö- gött harminckilenc és fél perc alatt, mikor a szorongócsúszóknak segítésére sietett. Illő alkalomkor méltóságod dalát és jelét is át fogom szolgál- tatni, hogy sötét éjszaka idején is megősrme- nek. Most pedig foglalj el helyed, társaságunk legfőfő tagja.

Sötét éjszaka idején, amint ezt a Bibor Császár mondta, foglalj helyet a tehérpályaudvar fölött levő hidon. Ha két óra harminc percor alátékin- tés, egy pillanattal sem hamarabb, vagy később, láthatod a Fehér Pillangót, mely a Bi- bor Császáról lemaradt utasokat veszi föl, amint nyolc tefejhár kocsiával dél felé rohog. És ab- ban a pillanatban, mikor a pályaudvar harangja felet út, a távolból a mély hegedű basszus hang- jára emlékeztető zengés hallatszik s minden szó- nál száz lábbal közelebből csattog:

With a michnai-ghignai, Shtingal! Jah! Jah! Jah!
Egy, kettő, három! Jah! Jah!
She chimt upon a shteeple,
Es she frighten all a people,
Zengve michnai-ghignai, shtingal! Jah! Jah!

Ez '007, ki százötvenhat mérföldet kétszáz- huszonegy perc alatt rohog keresztül.

— Vége. —

A más büne.

(46) — Amerikai detektívregény. —

Írta: JULIAN HAWTHORNE.

Ketelle bíró tévedésből valószínűleg tullepte azt az összeget, amelynek erejéig a banknál rendelkezhetett. Ha így áll a dolog, akkor könnyen el lehet intézni a dolgot.

De másrészt hátra volt még a harmadik eshetőség is — hogy tudnillik a sekket külön- intézkedésre utasították vissza. Ha csakugyan ez történt, akkor az hadüzenést jelentett Ketellené részéről. Tehát arra határozta volna el magát, hogy dacolni fog vele. Talán arra gondolt, hogy neki nem lesz elég bátorsága, nem fogja beváltani a fenyegetését és nem fogja fölfedezni az ő apró titkait a férjének.

Hát ha ezt gondolta, akkor majd meglátja, mennyire csalódott. El volt rá szánva, hogy gyál- lázatát nyilvánosságra hozza, bármilyen következők is aztán. Egész életét akarta megsemmisíteni, ne csak a férje, hanem az egész világ tudja meg, hogy mit követelt el. És ha ezért fogságba jut is, majd csak elérkezik a szabadulás napja is és akkor fel fogja keresni és üldözni fogja a szidál- maival. Mert neki nem fog szabadulást hozni az idő.

Ez az elkeseredett düh megcsalódott remé- nyei miatt tört ki benne, de volt neki rá még valami különös oka is. Csaknem minden gonosz- tevő, aki jobb társadalmi körből sülyed a gyál- lázatba, valakire másra hárítja sülyedésének az okát, vagy olyan körülményeket okol, amelyek hatalmán kívül voltak.

Igy volt Dupennel is, aki balsorsának a kez- detét abban a napban látta, amelyen Nolen Jer- rold meggyilkolásának a vádjával letartóztatták. Paula és az anyja maradt még a gyűlölt esa- ládból — ő legalább úgy gondolta — és ő rajtuk is bosszút akart állani.

Annyira erős volt benne ez a bosszu- vágy, hogy félig-meddig reménykedett is abban, hogy Ketelle bíróné rászedte. De minél többet gondolt erre, annál kevésbé látszott ez valószí- nűnek. Még hogy ha ott lappangott is Ketelle- nében az a halvány reménység, hogy fenyege- tését nem meri majd beváltani, az a lehetőség, hogy mégis tesz valamit ellene, olyan veszedelmes volt, hogy semmiképpen sem nyugodhatott bele.

Dupen meghányta-vetette mindezt, s min- den eshetőségre elkészült. El fog menni Ketelle bíróhoz s értesíteni fogja a sekk visszautasításáról, mintha csak valami közönséges üzleti tévedést sejtene az egészben. Ha a bíró elismeri a sekket, akkor az ügyet, legalább egyelőre, nem említi. De ha nem elégíti ki, akkor tudni fogja majd, hogyan védekezzék.

Körülbelül tizenegy óra volt, amikor a bíró hivatalához vezető lépcsőn fölment. A szobák az első emeleten voltak, s először egy külső dolgo- zósobába kellett bemenni, amely után két, vagy három szoba következett.

Néhány irnok dolgozott az első szobában, amikor Dupen belépett. Megkérdezte az egyiket, vajjon Ketelle bíró otthon van-e.

— Majd megnézem uram — felelte az ir- nok — kit jelentek be?

— Mondja meg kérem, hogy Grush sze- retne vele beszélni néhány pillanatig, Grush Jakab.

Az irnok eltűnt a következő szobában, s csakhamar azzal tört vissza, hogy Grush ur lép-

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ,
M. KIR. OPERAHÁZ,
NÉPSZÍNHÁZ,
MAGYAR SZÍNHÁZ,
VIGSZÍNHÁZ.
 Szünet.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

a Krisztinavárosban.
 Kedd, 1899. évi augusztus hó 8-án.
Utazás Magyarország körül.
 Látványos néprajz énekek és táncokkal 3 sz.-ban
 Irta: Bokor József.
 Kezdeté 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Kedd, 1899. évi augusztus hó 8-án.
Dreyfus, az Ördögziget áldozata.
 Alkalmi szenzáció szími hét képben, hitelen adatok nyomán írta Deréki Antal.
 Személyek:

D'Arras	Haday	Patty	ifj. Polgár
Walsin	Keszler	D'Abbeville	Arkossy
Picquart	Bihari	Henry	Sajó
Dreyfus	Hidvégi	Lucie	Föld Irén
	Mohrenheim	Fehérvári.	

Kezdeté 7 órakor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

0-Budán.
 Kedd, 1899. évi augusztus hó 8-án.
Sulamit, Jeruzsálem leánya.
 Keleti opera 4 felvonásban, 7 képben. Irta: Goldfaden Dávid. Zenejét szerzerzte: Dávidsohn Emánuel.
 Kezdeté 7 1/2 órakor.

Személyek:
 Monsoch, Radó S. Abigail, Kápolnai
 Sulamit, Kövessyné Zigitang, Tukoray
 Absolon, Érczkövy Ezriel, Tarján

Ős-Budavára.
 Ma kedden, 1899. augusztus 8-án.
Uj! műsor Uj!
Prince O-Kabe
japán csoport.
Carmencita,
Black and White
Yara.
Operette, bohózat,
variété, vígjáték.
 Belépődíj este 7 óráig 30 krajcár,
 azután 50 kr.
 Mérsékelt áru belépőjegyek a dohánytösdékben kaphatók.

Somossy Mulató
 Albrecht Ferenc, bérió.
 Uj saját villamos berendezés, renoválás és átalakítás miatt a mulató zárva marad.
 Szombaton 1899. augusztus hó 12-én
 Megnyitő ünnepi előadás.
 egész új szenzációk keltő műsorral.

„HATTYU”
GŐZMOSÓDA
Budapest,
VII., Óvoda-utca 19.
 sz. alatt
megnyilik.

A Nemzetközi Automatagyár
Automata Buffetje

Budapest, IV., Múzeum-kürtút 14. szám.
 Kétféle hideg buffet, „Polgári”-féle sör, valódi borok, liqueurök.
 Nyitva reggel 3 óráig.
 Megrendeléseket mindennemű automatákra gyárunk VII., Szövetség-utca 3. sz. pontosan eszközöl.

Részletfizetésre
 porcellánkészletek, majolika, üvegáruk, kina-ezüst, lámpa, tükrök, bambuszburorok, bőrárak, acélárak stb. kaphatók. Kimerülő képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a Szegedi porcellánfestészeti gyár
IVÁNKOVITS KÁROLY ÉS FIA, SZEGEDEN.
 Utazó ügynökök Felsőmagyarország és Erdély részére jó referenciák mellett kerestetnek.

Zongora
 termekben
 Kossuth Lajos-utca 22.
 (Károly-körút sarkán.)
 Zenepalota.

a legjobb zongorák
 hírv. Allandó dus választékban

ERARD
 híres párisi és londoni zongoragyár (szállítója az angol királynőnek és az egész királyi családnak)
 ** egyedül képviseltele **
 valamint a **FEURICH** (a szász király udv. szállítója)
 világhírű zongoráknak mely gyártmány minden más zongorát messzesültszárnyal — kizárólagos képviseltele.

Sternberg Armin és Testv.
 hangszer-gyár cs. és kir. udv. szállító
Zongora-termek:
 Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sarkán.)
 Zenepalota.

Patyi Testvérek Butor-áruháza.
 Budapest, Kerepesi-ut 9/a., földszint és I. emelet, Panonnia-szálló mellett.
 Nagy választék, kizárólag szállárd hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kárpitozott butorokból, minden versenyt és hirdetett áratok felülmúló olcsó áron. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak.
 Tévedések elkerülése végett ógunkra és ölmünkre figyelni kérjük. Diszes butor-album 1 frt beküldése mellett bérmentve küldetnek meg.

Csemegeszőllő eladás.
 Méltóságos gróf Károlyi Mihály kaáli csemegeszőllő-telepéről augusztus hó 25-től kezdődőleg mintegy 150 méterháza csemegeszőllő eladatik, tőkéről vevő által szedve és csomagolva s az uradalom által kaáli-kápolnai vasutállomásra szállítva, vagy pedig az uradalom által szedve, csomagolva és vasutra állítva.
 Ajánlatok az uradalmi felügyelőséghez **Kompoltra**
 u. p. Kápolna, Hevesmegye — kéretnek.

TARCSA gyógyfürdő Vasme gyében.
 Glauber-sótartalmú szénsavdús vasforrások.
 A legújabb módszerek szerint berendezett pezsgő és ásványvíz, valamint vasfürdők, Kollonera, hűvös gőz: a kényelem minden igényének megfelelő olcsó lakások; villanyvilágítás, 2 fő vendéglő, gyógykert, naponta 2-szer zene; szép ki-áradások. A női szertek bántalmaj, sápkór, vörösvérnyég, továbbá a légzési és emésztési szertek bajai ellen kiváló orvosi tekintélyek ajánlják.
 Évad május 15-től szeptember 20-ig.
 Az évad kezdetétől június 15-ig és augusztus 15-től szeptember 20-ig teljesen olcsóbb árak. Felvilágosításul szolgálnak a Kápolnai csemegeszőllő felügyelőség. Állandó fürdő-örvos dr. Rómer Aladár, I. megyei főorvos, Tarcsai Károly-fürdő orvos mint ócska járvány esetén, hivatali ajánlat. Megrendelések olyan városokból, hol külön levél nem létezik, a fürdőszolgálatához Tarcsára küldendők. Posta- és táviratdíjmentesen helyben. Vasúti állomás Pócs-Erd, a Szombathely-Pápa-úton, honnan a 30 perces 6-8 km) kegyű fürdőbe a közlekedést kényelmes bér- és társasoskocsi (omnibusok) tartják fenn; egy négyüléses borkocsi ára 2 frt 20 kr., társasoskocsi egy hely 40 kr.

Nagy butor-eladás.

2 székreny, 2 ajtó, diófa fényezett	34 frt	1 ebédlőszék, 6-német stíl	4 frt
2 ágy, diófa, fényezett	22 "	1 íróasztal, 3 fiókos	16 "
1 éjjeli székreny, diófa, fényezett	8 "	1 hálószoba, matt diófa	125 "
1 mosdó, 2 ajtó, diófa, fényezett	14 "	1 hálószoba, faragott	170 "
2 székreny, 2 ajtó, diófa, matt	38 "	1 garnitúra orápe- vagy bourette-behuzat	60 "
2 ágy, magas, diófa, matt	38 "	1 garnitúra selyem-behuzat	80 "
2 éjjeli székreny, diófa, márvánnyal	22 "	1 garnitúra plüss-behuzat	95 "
1 kredenc, 4 ajt. fülkés, faragott, feh. márv.	46 "	1 szalonzasztal	10 "
1 díván, magas támla szőnyeggel	40 "	1 consol márvánnyal és tükör	28 "
1 ebédlő-asztal, diófa, matt	14 "		

 Nagy választék egyszerű, valamint a legdiszesebb kivitelű butorokban.
Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe
 Budapest, Erzsébetvár és Sas-utca sarkán, I. emelet.
 Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

M. kir. államv. igazgatós. 110010/99. sz.
Pályázati hirdetmény.
 Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1900. évben, illetőleg 1902. év végéig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek kielégítését biztosítani kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet, még pedig:
 1. Lámpabekel, kenőpárnák és paszomány cikkekre.
 2. Kelmék, selyemszövetek, rövidárak és szőnyegek.
 3. Kárpitokra.
 4. Linoleum és linuszter.
 5. Bőrdrákra, nevezetesen alátétkarikák és portárcsákra.
 A kiírás tárgyát képező egyes cikkeket előtintelt jegyzékek, melyek egyszerűen ajánlati mintakul szolgálnak, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai, kereskedelmi és iparkamránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltár beszerzési (A. V.) osztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. szám, II. emelet, 43. ajtószám) kaphatók.
 A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. királyi okmány-bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. évi szeptember hó 16-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési osztályánál benyújtandók, vagy postán oda küldendők és a boríték ezenel külcimmel látandó el:
 „Ajánlat 110010/99. számhoz.”
 Ugyanczen időpontig átadandók nygánott a kötelező minőségű minták is. Bántatpénz gyanánt az ajánlt anyag értékének 5%-a legkésőbb folyó évi szeptember hó 15-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál letendő.
 Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módozatot bemutat a mellett állítottak ki, nem vétetnek figyelembe.
 Budapest, 1899. évi augusztus hóban.

M. kir. államv. igazgatós. 110010/99. sz.
 Az igazgatóság.

Legyen szerencsém a MURÁNYI KÁVÉHÁZBAN
 VII., Murányi- és Elemér-u. sarkán.
 Kétféle Seifert-féle keramból asztalok, a legjobb kávéházi italok, kőbányai zörcs, bel- és külföldi borok. Naponként cigányzene a 15 éves Horváth Ernő cigány hegedűművész vezetés alatt.
 Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak.

Dupla villanydelejeskereszt vagy csillag.
 88367. sz. nem. bir. szab. gyógyít és földvidt közesség mellett! Csúz, reumatizmus, asztma, álmatlanság, fülugás, nagyothallás, idegesség, étvágyhiány, sápkór, fogfájás, migrén, impo.encia, fejfájás, epilepszia, valamint minden ideggyógy esetében. Az a páciens, aki készülékem 45 nap alatt nem gyógyul meg, azonnal visszakapja pénzét.
 A kis készülék 2 frt. A nagy készülék 3 frt. Könnyebb betegségeknek haszn. Idült betegségeknek használatandó.
 Szétküldés utánvétellel vagy előleges ártórtéssel.
Müller Albert, Budapest, V. Kálmán-utca 19. B. sz.

(Utánnyomás nem díjaztatik).

PALAIS ROYAL

ORLAI SÁNDOR, perzsa császári, spanyol királyi udvari szállító, a fő- és székváros legnagyobb áruháza.

Koronaherceg-utca 8. BUDAPEST (H a r i s c h - b a z á r.)

A következő cikkeket gyári árak mellett ajánlja, egymint világhírű gyémántutánzatait. Valódi arany- és ezüsfoglatban fülbevalók, gyűrűk, mellétk. égyöngyek stb. tíz évi jótállás mellett. Nász- és alkalmi ajándékok. **Kínai ezüstáruk, 30 évi jótállás mellett.** Vajtárók, cukortartók, kenyérgosarak, gyümölcstálak, díszkosarak, evőeszközök, gyertyatartók, teakannák, kávémasinák. Cognac, liqueur-készletek, finom bronce-áruk, figurák, korszók, virágkéshek, **disz-asztali álló órák** mindenféle nagyságban 10 forinttól 75 forintig. Svájci zsebórák 3 főtől följebb. Arany fémövek (Gürtel), bárony, acél és mindenféle moiré és fenér glacé bőrvövek darabja 75 krtól 15 frtig. **Valódi párisi legyezők**, valódi ezüsfogantus botok, színházi láncövek, **finom bórdíszmü-áruk**, u. m. szivar- és levéltárcák címerrel vagy monogrammal dus választékban.

Képes árjegyzék ingyen.

Képes árjegyzék ingyen.

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti: **Radó Antal.** Eddigi számaiban a következők szinműveket

- közi:
- Aischylos. A feláncolt Prometheusz. Ford. Zilahy Károly Bevezetéssel ellátta Tóth Rozsó. (27. szám.)
 - Byron. Manfred. Fordította Ábrányi Emil. (23. szám.)
 - Bracc. Don Pietro Caruso. Verrá. Paraszttöcsület. Ford. Radó Antal. (80. szám.)
 - Cavallotti. Énekek éneke. Dramolett. Ford. Radó Antal (53. szám.)
 - Gaocsa. Borus sz. relem. Ford. Radó Antal. (89. szám.)
 - Dumas Sándor. A kaméllás hölgy. Dráma 5 felv. Ford. Szemere Attila. (15. szám.)
 - D. Maurier-Potter. Trilby. Szinmű 4 felv. Ford. Fáy Béla. (9. szám.)
 - Ibsen. A nényűfűs. Szinmű 5 felv. Ford. Vikár Béla. (41. szám.)
 - A társadalom támaszai Szinmű 4 felv. Ford. Lázár Béla (123. sz.)
 - Jókai Mór. Helvita. Dráma 5 felv. (58-59. szám.)
 - A fekete vér. Szinmű 5 felv. (72. szám.)
 - Katona József. Bánk-bán. Bevezette Beüthy Zolt. (1 sz.)
 - Kisfaludy Károly. A kőrök. Vigjáték. Bev. Beüthy Zsolt. (52. szám.)
 - Molière. Dandin György. Ford. Hevesi Sándor. (31. sz.)
 - A fűsveny. Ford. Hevesi Sándor. (71. szám.)
 - A botcsinásita doktor. Vigj. 3 felv. Fordította Gabányi Árpád. (114. sz.)
 - Mura Károly Huszár-szerelme. Vigj. 2 felv. (51. szám.)
 - Mu ger-Barrière. Bohem-élet. Szinmű 5 felv. Fordította Radó A. (29. szám.)
 - Rovetta. A becselének. Szinmű 3. felv. Ford. Radó A. (18. szám.)
 - Sardou és Najac. Vájunk el. Vigj. 3 felv. Ford. Fáy Béla. (25. szám.)
 - Shakespeare. A szent-ivánéj álom. Ford. Arany János. (20-21. szám.) Iskolai kiadás.
 - Shakespeare. János király. Ford. Arany János. Iskolai kiadás. (108-108. sz.)
 - Shakespeare. Hamlet. Ford. Arany János. Iskolai kiad. (109-112. sz.)
 - Sophokles. Antigone. Fordította Kemeses Kempf József. (84. szám.)
 - Schiller. A messinai menyasszony. Ford. Váradi Antal (43. szám.)
 - Tóth Kálmán. A király házasság. Vigj. 3 felv. (38. sz.)
 - Verga. Paraszttöcsület. Fordította Radó Antal. (80. szám.)

Megrendelésnél elég a füzet számát jelezni. **Egy-egy füzet ára 15 kr.** Minden füzet egyenként kapható. Az ár beküldése után a füzeteket hérmentesen küldi a „**Budapesti Napló**” kiadóhivatala, de megszerezhetők minden hazai könyvkereskedésben is.

Epilepszia.

(Nyavalytörés, nehézkör.)
Biztos gyógyulás az „**Antiepileptique de Liege**” által az idegbántalmak minden neméből, kivált pedig a napjainkig gyógyíthatatlannak tartott epilepsziáktól! A röpirat bő felvilágosítást és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megkaphatja, ki bérmentes levélben kéri.
Címezendő:
M. FANYAU gyógyszerész Lille (Nord) vagy **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerész Budapest, Király-utca 12 szám.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarvosai (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosai tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSY,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete
Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelhanyagoltabb húgyvesztőfolyásokat, bujaktóros sebeket, syphilitis, az énfertőzéstes utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehér-folyást befecskendezés nélkül, a legmáksabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróterem.
Levelekre díjtalanul azonnal választotok; esetleg gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Ujabb szépirodalmi művek jegyzéke:

Ágai Adolf: **Igaz történetek.** Husz elbeszélés. Ára 2 frt 40 kr.

Gabányi Árpád: **A művészet nyomorultjai.** Regény. 2 kötetben. Ára 2 frt 40 kr.

Gracza György: **A halál örültjei.** Regény. Ára 1 frt.

Jakab Ödön munkái: **Árgirus.** Tündérmese. A M. T. Akadémiától Nádasy-jutalommal kitüntetett pályamű. Görö Lajos fénynyommal képeivel. Remek díszkötésben Ára 5 forint.

Falu. Elbeszélések. Kimmach László rajzaival. Ára füzve 2 frt, díszkötésben 2 frt 80 kr.

Komédiák. Vig elbeszélések. Tull Ödön rajzaival. Ára füzve 2 frt, díszkötésben 2 frt 80 kr.

Mosdóssy Imre: **Az illúsiék végnapjai.** Regény 2 kötetben. Ára 2 frt 40 kr.

Árva szerelem. Regény 2 kötetben. Ára 2 frt 40 kr.

Radó Antal munkái: Giacomo Leopardi összes lírai versei. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Ára 1-80, díszk. 2-40. Dalok és történetek. Eredeti versek. Díszkötésben 1 frt 50 kr.

Megrendelhetők (egyszerre megrendelve havi részletfizetésre is):
a „**Budapesti Napló**” kiadóhivatalában, József-körút 18.

Gimnáziumi érettségire kereskedelmi érettségire

előkészítők legalább VI. középiskolával bírókat,
legalább IV. középiskolával bírókat.
Bővebb felvilágosítást nyújt
SZIMÁNYI S. nyug. tanár s igazgató,
Andrássy-ut 51. sz.

F O G A K 2 főtől a nélkül, hogy a győzelemről el kellene távolítani, szájpadiással s a nélkül is (hidmunka.) Foghuzás fájdalom nélkül. (Opain injectio.) Igen tartós fogtömés. — **Fogkoronák** gyökerekre illesztettek, melyek a szájpadiást fölsőlegessé teszik.
Fogorvos Dr. NEUFELD.
Május 1-től Kossuth Lajos-utca 14. szám.
Vasár- és ünnepnapokon d. u. 4-ig.

Orvosi rendelő intézet

súlyos krónikus betegségek gyógyítására
Budapest, V., Váci-körút 18.

Számos súlyos betegség, amelyek eddig legnagyobb gondot okoztak az orvosnak s amelyeken tudományának tehetetlensége szótára jutott, immár

Dr. KOVÁCS I.

egyet. orvos-tudor Hámopata
új hámopatai gyógymódja által eredményteljesebb kezelésben részesülhetnek. Páratlan gyógyhatásának bizonyult a Hámoterapia:

- **Asthma**, szív és gyomor-bántalmaknál;
- **köszvény**, sápkórús és hólyagbántalmaknál;
- **súlyos fejfájások** (migrain, álmatlanság, szédülés, kvstoria és Neurasthenia), **makacs vér- és bőrbántalmaknál.** (Utóbbi betegségeket chemiai orvosságok mellőzésével, saját találmányu belégségi gyógymódjával gyógyítja.)
- Egyetlen és legbiztosabb védelem: **Szélluhadás, kezdődő vakság és elmezavarás ellen.**
- Rendelése naponta 9-14-g és 3-7-ig. — Levélre válaszol. — Meghívásra beteg látogat (a vidéken is). — Kívánatra külön rendelés.

Hatsék Ignác

Megyei térképeinek

részletes jegyzéke.

Méretük: 1:500,000
Egyes térképek ára

Sz.	kr.
1. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunnege	30
2. Bács-Bodrog	30
3. Nógrád	20
4. Honf	15
5. Bars	15
6. Zólyom	15
7. Liptó	20
8. Árva	20
9. Turóc	20
10. Trencsén	30
11. Nyitra	30
12. Pozsony	30
13. Komárom	15
14. Esztergom	15
15. Moson	20
16. Győr	15
17. Sopron	15
18. Vas	20
19. Zala	20
20. Veszprém	20
21. Pékér	20
22. Somogy	20
23. Tolna	20
24. Baranya	30
25. Jász-Nagy-Kun-Szolnok	30
26. Heves	15
27. Borsod	20
28. Gömör és Kis-Hont	20
29-30. Abauj-Toraa	30
31. Szepes	15
32. Sáros	15
33. Zemplén	20
34. Ung	15
35. Bereg	15
36. Ugoosa	15
37. Máramaros	20
38. Szatmár	20
39. Szilágy	20
40. Szabolcs	30
41. Hajdu	15
42. Bihar	30
43. Békés	15
44. Csongrád	20
45. Csanád	20
46. Arad	20
47. Torontál	30
48. Temes	30
49-50. Krassó-Szörény	30
51. Hunyad	20
52. Szeben	15
53. Alsó-Fehér	15
54. Torda-Aranyos	30
55. Kolozs	20
56. Szolnok-Doboka	20
57. Beszterce-Naszód	15
58. Csik	30
59. Maros-Torda	20
60. Udvarhely	15
61. Nagy-Küküllő	20
62. Kis-Küküllő	20
63. Fogaras	16
64. Brassó	20
65. Háromszék	20
66. Fiume város és ker.	15
67. Fiume m.	15
68. Zágráb m.	20
69. Varasd.	15
70. Kőrös	15
71. Belovár	15
72. Pozsega	15
73. Verőce	20
74. Szerém	15
75. Pétervárad ker.	15
76. Bródi kerület	15
77. Gradiskai kerület	15
78. Báni kerület	15
79. Ogulin-Szlunji ker.	20
80. Lika-Otočányi ker.	20
81. Magyarország átnézeti térképe	20

E térképeket a közokt. minisztérium az összes iskoláknak 1879. évi 14569. számú rendeletével használni ajánlotta.
Az egész 51 térképből álló atlasz, ha egyszerre rendel-tetik, díszkötésben 12 forint előzetes áron adatik és 1 forintos havi részletre is szállítható.
Megrendelhető a „**Budapesti Napló**” kiadóhivatalában Budapestben, VIII. ker., József-körút 18.

636/1899. szám.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. Miniszter ur 1899. évi július hó 16-án ad 78594/1898. szám alatt kelt rendeletével a Tisza folyó Tisza-Keszi melletti szabályozási munkálataihoz 6365.3 m³ rőzseanyag, 7858 m³ trachit terméskőnek, 1591.325 kgr. 20-as számú és 636.5 kgr. 38-as számú lágyított vassodronynak beszerzését engedélyezvén: ez anyagok vállalati uton való biztosítására az

1899. évi augusztus hó 14-én d. e. 10 órakor

alulírott magy. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok, melyek a fenti anyagokra külön-külön teendők és melyekhez az ajánlati összeg 5 százalékának a helybeli m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló adóhivatali nyugta is csatolandó, az alulírott hivatalnál a fenti határidőig nyújthatók be; a később érkezett vagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlati feltételek, a köendő szerződések tervezete, valamint a szállításra vonatkozó részletes feltételek az alulírott hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők; ugyanott ajánlati minták is kaphatók.

Sátoralja-Ujhely, 1899. július hó 26-án.

M. kir. folyammérnöki hivatal.

